

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2013

Bytom 2014

Mam przyjemność przekazać Państwu *Ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2013* opracowaną na podstawie informacji uzyskanych w czasie prowadzonego zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz działalności przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest czuwanie nad bezpieczeństwem sanitarno – epidemiologicznym mieszkańców poprzez egzekwowanie zapisów prawodawstwa polskiego i unijnego w zakresie określonym ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. W ramach pełnionego nadzoru bieżącego i zapobiegawczego pracownicy Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili 2379 kontroli. W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości w 2013 r. wydano 179 decyzji administracyjnych zarządzających, nałożono 162 mandaty karne na kwotę 25250 złotych.

Działalność restrykcyjno – kontrolna nie jest główną, czy jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Do naszych ustawowych działań należy również pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia, inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowanie zasad higieny i racjonalnego odżywiania oraz zapobiegania chorobom zakaźnym.

Mam nadzieję, że zainteresują się Państwo efektami naszej codziennej pracy, często niedostrzeganej i niedocenianej profesji. Liczę, że odnajdą Państwo w tym opracowaniu zagadnienia interesujące zarówno z punktu widzenia samorządowca jak i mieszkańca powiatu tarnogórskiego.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych.....	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych.....	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.....	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego.....	8
Wnioski.....	9
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	10
1. Stan sanitarny szpitali.....	10
2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego.....	12
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych.....	12
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy.....	14
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	15
Wnioski.....	15
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna	
III. żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	16
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów	20
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych....	22
3. Piekarnie.....	23
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF.....	23
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.....	23
6. Akcje.....	24
7. Działalność interwencyjna.....	26
Wnioski.....	28
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli	29
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę.....	29
2. Ocena jakości wody w basenach i kąpieliskach.....	36
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej.....	36
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	38
1. Domy pomocy społecznej.....	39
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie.....	39

3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.....	40
4.	Dworce kolejowe i autobusowe.....	41
5.	Port lotniczy.....	41
6.	Ustępy publiczne.....	41
7.	Noclegownia.....	42
8.	Baseny kąpielowe.....	42
9.	Środki transportu.....	42
10.	Składowiska odpadów komunalnych.....	42
11.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami.....	43
12.	Inne informacje.....	43
13.	Interwencje.....	43
	Wnioski.....	44
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych.....	46
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych.....	47
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia.....	50
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna.....	52
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży.....	52
5.	Interwencje.....	53
	Wnioski.....	53
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	55
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy.....	55
2.	Choroby zawodowe.....	61
3.	Działalność interwencyjna.....	62
	Wnioski.....	63
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.....	64
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	68
X.	Działalność laboratoryjna.....	77

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2013 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono łącznie 585 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych.

Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wzrosła porównaniu do roku ubiegłego o 29.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne stwierdzono, że liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby utrzymuje się na takim samym poziomie jak w roku ubiegłym.

W 2013 roku zarejestrowano ogółem 3 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby. Zarejestrowano 2 zachorowania na wzv typu C i 1 zachorowanie na wzv inne i nie określone. Nie zarejestrowano przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu B oraz wirusowego zapalenia wątroby typu A.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2013r. zarejestrowano 22 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella* – o 1 przypadek mniej niż w roku poprzednim, nie rejestrowano przypadków zakażeń pozajelitowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*.

Zarejestrowano także 37 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 16 przypadków), 102 przypadki innych bakteryjnych zatruc pokarmowych (wzrost o 13 przypadków), 156 przypadków biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 34 przypadki), 109 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (spadek o 98 przypadków). Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W ubiegłym roku zarejestrowano 30 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem to jest o 22 przypadki więcej niż w roku 2012. Wzrost liczby tych zakażeń wynika z coraz powszechniej stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

Nadal obserwowany wzrost liczby przypadków biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu oraz innych bakteryjnych zatruc pokarmowych nie określonych, który jest związany jest z tendencją ograniczania przez szpitale badań diagnostycznych mających na celu identyfikację czynnika etiologicznego.

W 2013 r. wystąpiło ognisko 6 chorób przenoszonych drogą pokarmową, w których łącznie narażone były 172 osoby, natomiast zachorowało 47 osób, nie odnotowano przypadków zgonu z powodu zakażenia, zgony 2 osób spowodowane były chorobą zakaźną.

Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową utrzymuje się na tym samym poziomie.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w :

- oddziałach szpitalnych - 3 ogniska, narażonych było łącznie 147 osób, zachorowały 32 osoby, W 2 przypadkach nastąpiły zgony pacjentów, których przyczyną były choroby zakaźne. We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny

zachorowań, z tego w 2 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, w 1 ognisku - przez rotawirusy,

- mieszkaniach prywatnych – 3 ogniska, narażonych było łącznie 25 osób, zachorowało 15 osób. We wszystkich ogniskach czynnikiem etiologicznym zachorowań była *Salmonella* z grupy D typ enteritidis. Nie ustalono nośników zatrucia, natomiast nośnikami podejrzanymi w ogniskach były : sałatka jarzynowa z majonezem, tatar z surowym żółtkiem, ciasto z kremem.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano spadek liczby zachorowań na następujące choroby :

- ospa wietrzna– 455 przypadków (spadek o 67 zachorowań),
- świnka– 5 przypadków (spadek o 5 zachorowań),
- płonica – 34 przypadki (spadek o 11 zachorowań),

natomiast zaobserwowano wzrost zachorowań na różyczkę– 79 przypadków (wzrost o 68 zachorowań).

Nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę i krztusiec.

Ilość zachorowań na boreliozę wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 17 przypadków, zarejestrowano 50 zachorowań.

Zanotowano 14 przypadków szczepienia przeciwko wściekliźnie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta – o 8 przypadków mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na inne wirusowe zapalenia mózgu (tak jak w ubiegłym roku), 3 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 10 przypadków), 3 przypadki zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (wzrost o 1 przypadek), 1 przypadek zachorowania na zapalenie opon mózgowych inne i nie określone.

Ponadto w 2013r. zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołany przez *Neisseriameningitidis*. Nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Streptococcus pneumoniae* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa. W 2013 roku zarejestrowano 23 zachorowania na gruźlicę, to jest o 2 przypadki więcej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym, pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia. W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę.

W roku 2013 zaobserwowano znaczny wzrost ilości zgłoszonych zachorowań na gripę wywołaną niezidentyfikowanym wirusem, tj. z 523 przypadków w roku 2012 do 4955 przypadków w roku 2013. Wzrost liczby zarejestrowanych przypadków jest również wynikiem coraz lepszej zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze w stosunku do lat poprzednich.

W 2013 roku zarejestrowano 2 przypadki grypy wywołanej wirusem AH1N1, potwierdzone badaniami wirusologicznymi.

Ilość osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2013 roku o 188 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało 2518 osób. W 2013 roku zarejestrowano 1 zachorowanie na inwazyjną chorobę meningokokową, porównując do roku poprzedniego, w którym takich zachorowań nie notowano.

W przypadku zachorowania przeprowadzono wnikliwe dochodzenie epidemiologiczne, osoby z kontaktu objęto nadzorem oraz skierowano do lekarza celem włączenia chemioprophylaktyki. Niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej oraz szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2013 roku przeciwko meningokokom grupy C ogółem zaszczepionych zostało 55 osób.

Ponadto w 2013r. zarejestrowano 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* – tak jak w roku poprzednim, natomiast nie zarejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

Zarejestrowano także 5 przypadków róży – o 3 przypadki więcej niż w roku poprzednim.

Ponadto zarejestrowano w 2013r. 1 przypadek AIDS (jak w 2012r.), 1 przypadek nowo wykrytego zakażenia HIV, 5 przypadków kiły (o 1 więcej niż w 2012r.), 1 przypadek zespołu hemolityczno- mocznicowego w przebiegu zakażenia *Escherichia coli*.

W 2013r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiły 3 ogniska zakażeń szpitalnych, tj. o 1 ognisko mniej niż w roku poprzednim.

Łącznie ogniska objęły 32 pacjentów, zakażeń wśród pracowników medycznych nie było.

W 2 przypadkach nastąpiły zgony pacjentów, których przyczyną były choroby zasadnicze. Były to ogniska zakażeń szerzących się drogą pokarmową. We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, z tego w 2 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, w 1 ognisku - przez rotawirusy.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie działalności przeciwepidemicznej w 2013 roku nie zarejestrowano interwencji.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2013 roku na terenie powiatu tarnogórskiego sprawowano nadzór nad 39 punktami szczepień. Skontrolowano 37 punktów szczepień, przeprowadzając 57 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są przez poradnie imiennie do PSSE w Bytomiu. PPIS w Bytomiu wystosował 35 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień, ponadto wysłano 14 listów do rodziców informujących o korzyściach wynikających ze szczepień ochronnych.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2013 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie zostały wykonane w stopniu dobrym. Nadal obserwuje się jednak spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci starszych i młodzieży. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ, a także coraz większą aktywnością ruchów antyszczepionkowych.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

W 2013 roku na terenie powiatu tarnogórskiego nie odnotowano żadnej akcji.

Wnioski:

1. Podsumowując prowadzony w 2013 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak i w roku poprzednim, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, wywołanych przez *Clostridium difficile*. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2013 roku prowadzono nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie powiatu tarnogórskiego:

- Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22,
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3,
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętki w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1.
- Ośrodek Leczniczo- Rehabilitacyjny dla Dzieci i Młodzieży Kamieniec – Zbroslawice, w skład którego wchodzi 2 obiekty,

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 20 kontroli, mandatów karnych nie nałożono.

Ponadto skontrolowano 1 szpital będący pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w związku z wystąpieniem ogniska zakażeń szpitalnych, w którym przeprowadzono 1 kontrolę.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 2 decyzje administracyjne terminowe, które dotyczyły poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektów, tj. malowania pomieszczeń, uzupełnienia ubytków w wykładzinie podłogowej.

Ponadto w 1 przypadku wydano zalecenia doraźne dot. stosowania segregacji odpadów medycznych zgodnie z obowiązującymi wymogami.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 3 decyzje zmieniające termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanych decyzjach.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w przypadku wszystkich szpitali w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre przedmioty składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W jednym szpitalu stwierdzono nieprawidłowości w zakresie segregacji odpadów medycznych, wydano zalecenie doraźne, nieprawidłowości zostały usunięte.

W pozostałych szpitalach przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

Szpitala posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarno - higieniczny szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Na bieżąco realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach.

Ponadto przeprowadzono kontrole tematyczne szpitali pod kątem oceny pomieszczeń i urządzeń celem wydania opinii. Wydano 2 opinie o spełnieniu wymagań. Zaopiniowano program dostosowania pomieszczeń do obowiązujących wymagań dla 1 szpitala. Pozostałe szpitale posiadają programy dostosowania zaopiniowane przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych. W jednym szpitalu w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości dotyczących braku wymaganych kwalifikacji diagnosty laboratoryjnego jako członka zespołu kontroli zakażeń szpitalnych, wydano decyzję administracyjną terminową, która została wykonana.

W związku z poleceniem Głównego Inspektora Sanitarnego przeprowadzono kontrole w zakresie oceny pomieszczeń oraz działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń w pracowniach tomografii komputerowej i rezonansu magnetycznego – przeprowadzono 1 kontrolę, która nie wykazała nieprawidłowości.

W 2013 r. szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiły 3 ogniska zakażeń szpitalnych, w tym : w SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętki - 2 ogniska zakażeń szpitalnych, w NZOZ Szpital im. dr B. Hagera, znajdującym się pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego - 1 ognisko. W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono łącznie 3 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości

Ponadto skontrolowano 1 podmiot leczniczy, udzielający całodobowych świadczeń zdrowotnych, będący filią podmiotu leczniczego zlokalizowanego poza terenem nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu:

- NZOZ EsteDerm Estetyka i Dermatologia Centrum Dermatologii Estetycznej i Chirurgii w Tarnowskich Górach, będący filią zakładu opieki zdrowotnej w Skoczowie

Przeprowadzono łącznie 4 kontrole.

Kontrola sanitarna nie wykazała nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego obiektu, przeprowadzania procesu sterylizacji i przechowywania narzędzi po sterylizacji.

2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno– opiekuńczego

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajduje się zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy zlokalizowany na terenie powiatu tarnogórskiego. Został skontrolowany w 2013 r. w ramach bieżącego nadzoru – realizacja planu kontroli.

Zakład ocenia się jako dobry. Jest on w pełni dostosowany do wymogów rozporządzenia MZ z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Obiekt wyposażony jest w instalację wodociagową i kanalizacyjną. Jakość wody jest stale monitorowana. Placówka zaopatrzona jest w dostateczną ilość sprzętu jednorazowego użytku. Odzież ochronna i środki ochrony indywidualnej są odpowiednie i w wystarczającej ilości. W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku, która prana jest w pralni zewnętrznej zgodnie z umową. Zakład posiada oddzielne magazyny bielizny czystej i brudnej. Obiekt posiada umowę na odbiór odpadów medycznych podpisaną z uprawnioną firmą. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Odpady o ostrych krawędziach składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę odpady przechowywane są w wydzielonej chłodziarni przeznaczonej na ten cel. Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne. Zakład posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

W zakresie nadzoru sprawowanego nad obiektami, w których prowadzona była działalność lecznicza, w 2013 r. przeprowadzono 87 kontroli w 71 obiektach.

Kontrole objęły:

- podmioty udzielające świadczeń ambulatoryjnych - skontrolowano 65 obiektów spośród 180 obiektów ujętych w ewidencji,
- inne, w tym: laboratoria, hospicjum, pracownia protetyki, filie ambulatoryjnych zakładów opieki zdrowotnej – skontrolowano 6 obiektów spośród 9 obiektów ujętych w ewidencji

W 2 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości. W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości technicznych w 2013r. wydano 2 decyzje administracyjne. Zarządzenia jednej z decyzji wykonano w całości terminowo, natomiast drugą decyzję prolongowano na wniosek strony, ustalając termin realizacji zarządzeń na dzień 30.09.2014 r. Na negatywną ocenę jednej placówki miały wpływ liczne nieprawidłowości, m. in.:

- niewłaściwy stan sanitarno – techniczny ścian, sufitów i podłóg,
- ubytki tynku,
- zniszczona stolarka drzwiowa i okienna,
- brak odpowiedniej wentylacji i umywalki w magazynie odpadów.

Negatywnie oceniono obiekt:

- Przychodnia lekarska RAD - MED Radzionków, ul. Gajdasa 1-4.

Wszystkie podmioty lecznicze, podobnie jak w latach ubiegłych są zaopatrywane w wodę do spożycia z ujęć, które są pod stałym nadzorem tut. Stacji. Woda jest przydatna do spożycia. Placówki te zaopatrzone są w odpowiednią ilość sprzętu jednorazowego użytku. Pracownicy posiadają odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej. W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa po użyciu traktowana jest jako odpad komunalny - pakowana w worki foliowe i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych lub wydzielonych magazynach bielizny brudnej. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Podmioty wytwarzające odpady medyczne posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Odpady o ostrych krawędziach składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w wydzielonych chłodnych pomieszczeniach lub w chłodziarkach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady medyczne pozostałe gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne. W okresie sprawozdawczym nie stwierdzono nieprawidłowego postępowania w tym zakresie. Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Bieżącym nadzorem objęty jest punkt medyczny zlokalizowany na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

W 2013 r. przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Port lotniczy posiada całodobowe zabezpieczenie medyczne – dyżury pełni lekarz i pielęgniarka.

Na terenie portu znajdują się pomieszczenia przeznaczone do udzielania świadczeń medycznych:

- punkt pierwszej pomocy – zlokalizowany w Terminalu A w części ogólnodostępnej, w skład którego wchodzi gabinet badań lekarskich oraz 2-lóżkowa sala obserwacyjna dla pacjentów wraz z pomieszczeniem higieniczno – sanitarnym;
- izolator zakaźny – przeznaczony do czasowej izolacji osób z podejrzeniem choroby zakaźnej, zlokalizowany w Terminalu B od strony płyty lotniska. Składa się z szluzu – pomieszczenia dla personelu medycznego oraz pomieszczenia pobytu pacjenta wraz z węzłem sanitarnym.

Postępowanie z odpadami medycznymi jest prawidłowe. Odpady odbierane są po uzgodnieniu telefonicznym przez specjalistyczną firmę. W obiekcie stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowa.

Punkt medyczny wyposażony jest w środki ochrony indywidualnej: kalosze, kombinezony Tychem, kombinezony ochronne przeciwko skażeniom biologicznym, maski

z filtrami Hepa, gogle, rękawiczki ochronne, fartuchy jednorazowe, izolatory transportowe ABC przeznaczone do transportu pacjentów z podejrzeniem choroby wysoce zakaźnej, a także preparaty dezynfekcyjne.

Ponadto port lotniczy dysponuje ambulansem, przeznaczonym do działań ratowniczych w obrębie lotniska.

W związku z możliwością zawleczenia chorób zakaźnych z innych krajów utrzymywana jest stała współpraca ze służbami medycznymi lotniska oraz ze Strażą Graniczną w celu szybkiego podjęcia działań przeciwepidemicznych.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajdują się 172 prywatne gabinety lekarskie.

W 2013r. skontrolowano 55 obiektów, przeprowadzając łącznie 57 kontroli, w tym 42 kontrole sanitarne, 1 kontrolę sprawdzającą, 14 kontroli na wniosek strony w związku z wydaniem opinii.

Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

Przeprowadzona kontrola wykazała w 1 obiekcie nieprawidłowości dotyczące: braku zainstalowania dozownika na środek do dezynfekcji rąk przy punkcie wodnym w gabinecie lekarskim, braku wyposażenia gabinetu w środek do dezynfekcji rąk i powierzchni.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wszczęto postępowanie administracyjne. Nieprawidłowości zostały usunięte przez stronę przed upływem 7 dni od daty podpisania protokołu. Przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała usunięcie nieprawidłowości. Decyzji administracyjnej nie wydano. Postępowanie administracyjne zostało umorzone.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w zależności od stopnia zanieczyszczenia jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny lub jako odpad medyczny pozostały.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodniach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do ogólnych kontenerów na odpady komunalne, które są własnością zakładów oczyszczania miasta.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 4 praktyki pielęgniarek.

Wszystkie praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły.

W 2013r. nie planowano kontroli w tej grupie obiektów.

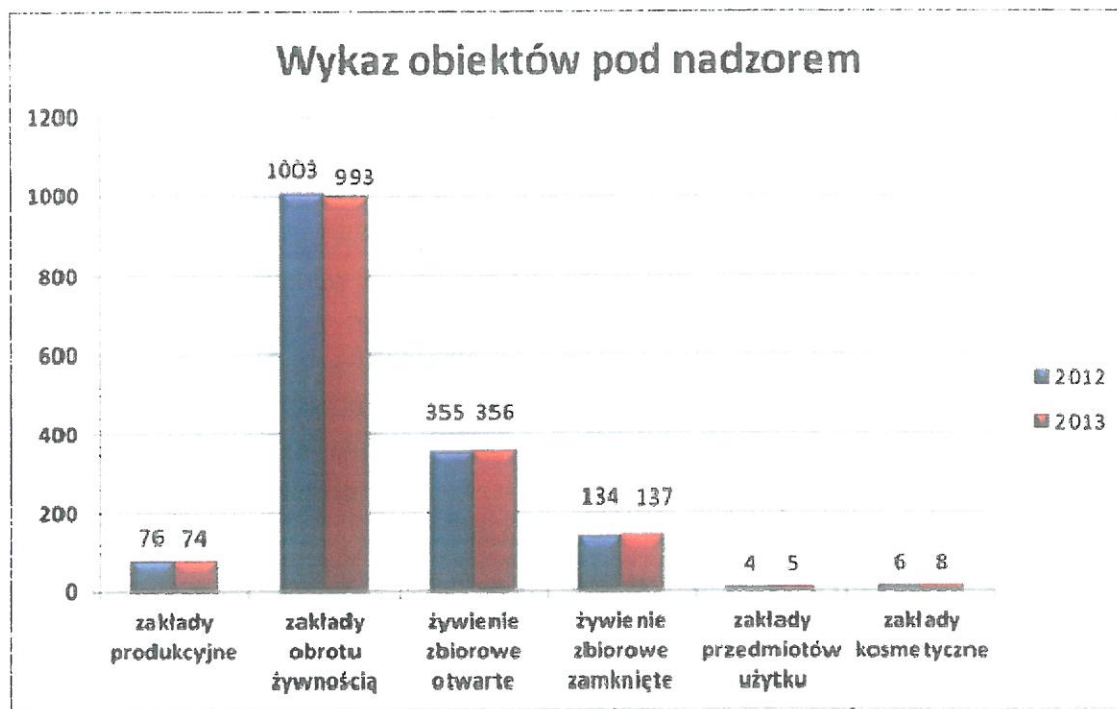
Wnioski:

1. Stan sanitarny szpitali ulega znacznej poprawie, zalecenia ujęte w decyzjach wydanych przez PPIS w Bytomiu wykonywane są na bieżąco.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

W roku 2013 pracownicy sekcji NS.HŻŻ na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowali 975 zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi 61,98 %wszystkich obiektów zewidencjonowanych przez Stację.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Na terenie powiatu tarnogórskiego największą część spośród wszystkich obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W najliczniejszej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w powiecie tarnogórskim można stwierdzić, że w 2013 roku liczba zakładów będących pod nadzorem Sekcji NS.HŻŻ praktycznie pozostała bez zmian, zmniejszając się o 0,32 % w stosunku do 2012 roku.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2013 do 2012.

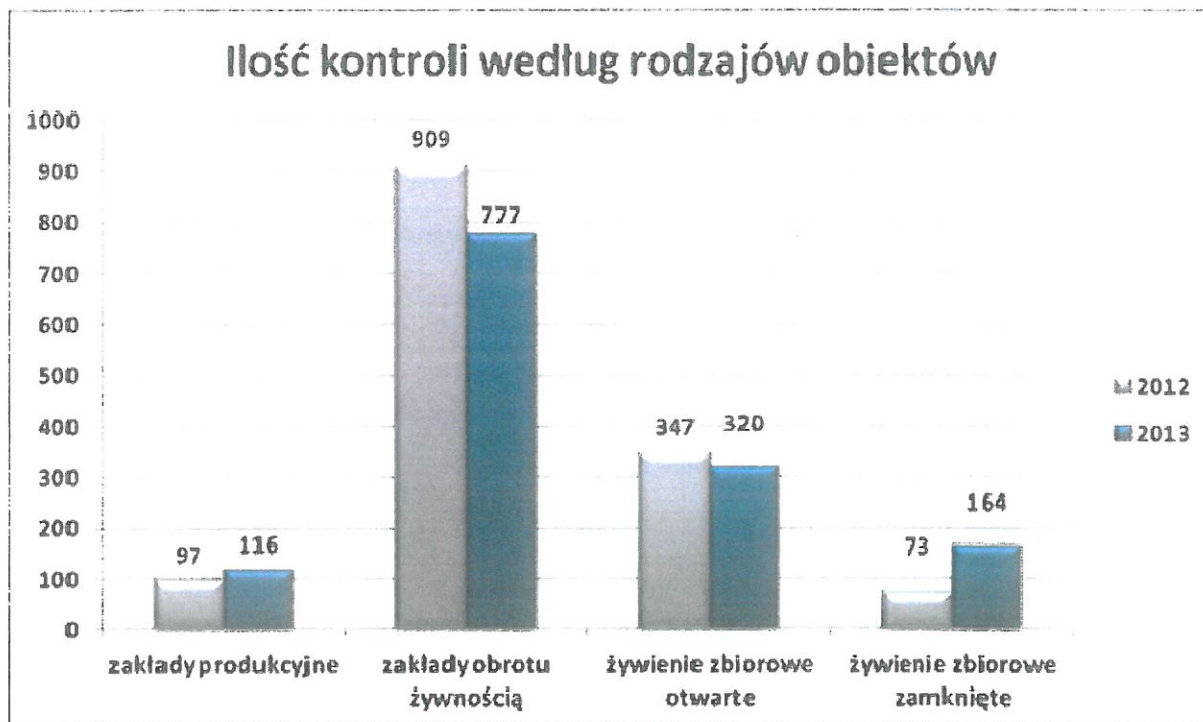
Rodzaj obiektu	Powiat tarnogórski			
	2012		2013	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	64	58	68	68
Obrót	291	236	384	300
Żywnienie otwarte	98	74	215	168
Żywnienie zamknięte	38	36	120	116
Razem	491	404	787	652

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była większa o 60,29% niż w roku 2012.

W roku 2013 wykonano 653 kontrole z 789 zaplanowanych (w tym 1 kontrola w miejscu obrotu kosmetykami co nie zostało ujęte w tabeli), co stanowi 87,76 % planu kontroli. Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli niż zostało zaplanowane spowodowane było likwidacją obiektów lub zakłady były nieczynne.

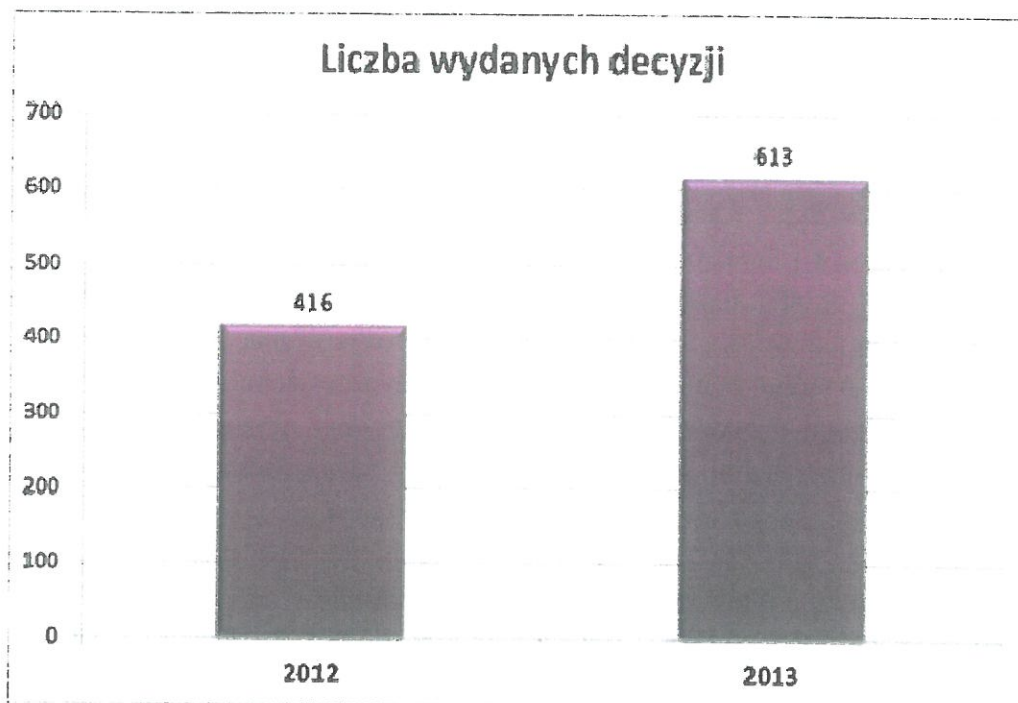
Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2013 roku przeprowadzono 1382 kontrole. Poza zaplanowanymi kontrolami pracownicy sekcji przeprowadzili szereg kontroli związanych z interwencjami klientów, w związku z powiadomieniem RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz kosmetykach) czy kontroli na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź zmiany właściciela obiektu. Porównując dane z roku 2012 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2013 zmniejszyła się nieznacznie ponieważ tylko o 3,09 %.

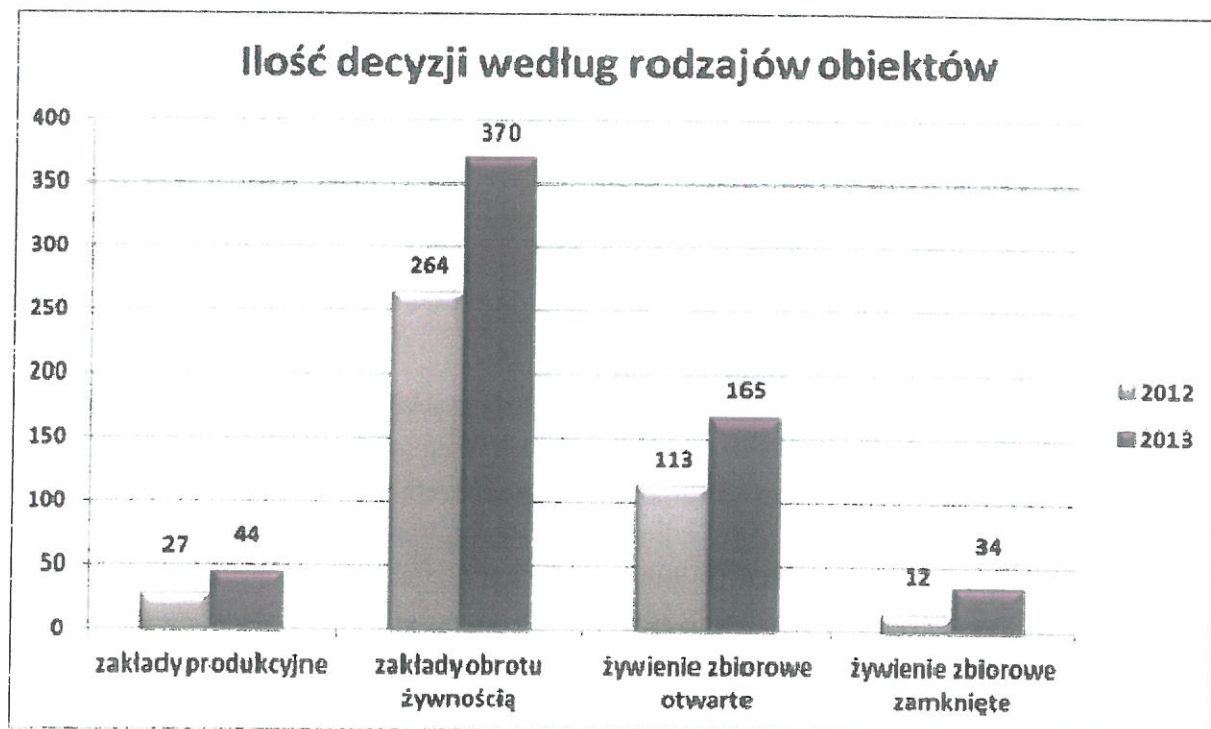
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. 777 (o 14,52 % mniej niż w 2012 roku), w zakładach produkcji żywności więcej kontroli o 19,59 %, w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego więcej o 124,66 %, natomiast w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zmniejszyła się o 7,78 % w stosunku do roku ubiegłego.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2012 i 2013

Rok	Ilość obiektów nadzoro - wanych		Ilość obiektów skontrolo - wanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Powiat tarno - górski	1578	1573	807	975	1426	1382	416	613	-	2 – 600	84 – 13050	140 – 23050

W roku 2013 na terenie powiatu tarnogórskiego wydano ogółem 613 decyzji administracyjnych, co stanowi 47,36 % decyzji więcej niż w 2012 roku. Równocześnie stosunek ilości wydanych decyzji do ilości przeprowadzonych kontroli zwiększył się o 51,72 % w porównaniu do poprzedniego roku.

Analizując ilości decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2013 liczba wydanych decyzji w przypadku wszystkich obiektów zwiększyła się w stosunku do 2012 roku, najbardziej w przypadku zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego i otwartego oraz zakładów obrotu żywnością.

Z powyższych danych wynika, iż w 2013 roku zwiększyła się ilość obiektów nadzorowanych, przy równoczesnym zmniejszeniu ilości skontrolowanych zakładów.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2013 opracowano na podstawie wytycznych przesłanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Warszawie oraz WSSE – Katowice jak również w oparciu o analizę kontroli z lat ubiegłych i szacowanego ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu. Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, a także realizowanie poleceń GIS i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny zakładów

Stan sanitarno – techniczny obiektów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Bytomiu zachowany jest w stopniu dostatecznym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji zarządzających w latach 2012 i 2013.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2012 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2013 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji represyjnych	% obiektów złych
powiat tarnogórski	803	64	7,97	975	124	12,72

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji zarządzających wszystkich zakładów żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny uległ pogorszeniu.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, zakurzone, ze śladami zagrzybienia i licznymi zaciekami powierzchnie ścian, zniszczona powierzchnia podłóg, z ubytki w wykładzinie podłogowej lub w płytkach podłogowych, brak prawidłowej wentylacji),
- brak prawidłowej funkcjonalności pomieszczeń (krzyżowanie się dróg czystych z brudnymi – szczególnie w obiektach długo istniejących),
- brak wydzielonych pomieszczeń do obróbki wstępnej warzyw i owoców oraz zmywalni naczyń stołowych,
- brak prawidłowych warunków (urządzeń) do dezynfekcji naczyń stołowych,

- brak punktów wodnych z bieżącą ciepłą i zimną wodą do mycia rąk w pomieszczeniach produkcyjnych,
- niewystarczająca powierzchnia pomieszczeń produkcyjnych (niedostosowana do zakresu prowadzonej działalności),
- brak prawidłowego zaplecza socjalnego dla pracowników (szatni),
- niedostateczna ilość magazynów do ilości przechowywanej i produkowanej czy wprowadzanej do obrotu żywności.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2012 i 2013.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2012 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2013 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
powiat tarnogórski	803	84 – 13050	10,46	975	140 – 23050	14,36

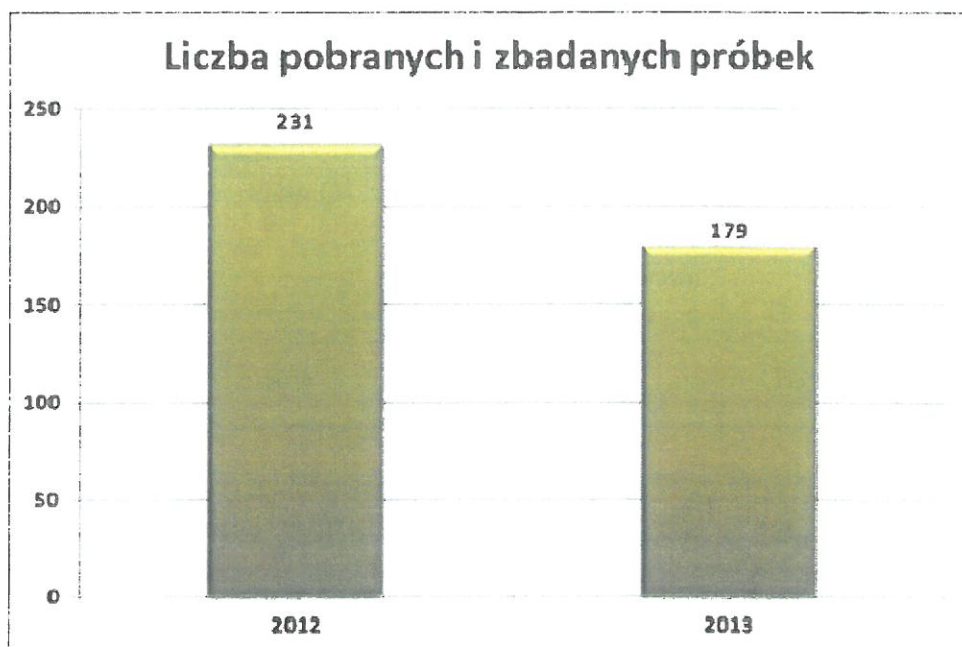
Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie technicznym wzrosła, a zatem w 2013 roku stan sanitarno – higieniczny zakładów pogorszył się. W roku sprawozdawczym nałożono o 56 (tj. 166,67 %) więcej mandatów w stosunku do ubiegłego roku. Procent obiektów o złym stanie sanitarnym wzrósł do 14,36 %.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach socjalnych, produkcyjnych i na sali sprzedaży,
- brak zachowanej ciągłości łańcucha chłodniczego i nieprawidłowe magazynowanie żywności nietrwałej mikrobiologicznie (tj. poza urządzeniem chłodniczym, w temperaturze wyższej niż zalecanej przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak lub nieaktualne zaświadczenia do celów sanitarno – epidemiologicznych od pracowników,
- źle wydzielone stanowiska produkcyjne,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2013 do badań laboratoryjnych na terenie powiatu tarnogórskiego pobrano 179 próbek, co stanowi 22,51% mniej niż w roku 2012, w którym pobrano 231 próbek. Z poniższego wykresu można zauważyć, iż ilość pobranych próbek żywności, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych jest mniejsza w porównaniu do ubiegłego roku.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano 68 próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano 11 próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano 61 próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano 106 próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano 39 próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo 9 próbek, tj. 5,03% w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi mniejszy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległy 42 próbki, tj. 18,18%.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła 3, pod względem organoleptyki 2, pod względem fizykochemii 0, pod względem znakowania 0, natomiast pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych nieprawidłową ocenę uzyskało 4 próbki.

Najczęstszymi przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- pod względem zanieczyszczeń biologicznych – zanieczyszczenia szkodnikami zbożowo – mącznymi;
- pod względem mikrobiologicznym – obecność bakterii:
  - *Bacillus cereus* – stwierdzone w ciastkach.

3. Piekarnie

W dalszym ciągu podobnie jak w latach ubiegłych prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie powiatu tarnogórskiego zewidencjonowane są 42 piekarnie, z których skontrolowano 40. W trakcie kontroli w 8 zakładach pobrano ogółem 19 próbek, w tym próbki sanitarne – wytrzepki z koszyków oraz zmiotek, z czego 4 próbki zostały zdyskwalifikowane.

W 2 zakładach powtórzono pobór próbek sanitarnych w ramach kontroli sprawdzających. W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych wydano 4 decyzje administracyjne – zarządzające przeprowadzenie skutecznej dezynsekcji wszystkich pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych zakładu oraz zapewnienie prawidłowego stanu sanitarno – higienicznego wyposażenia zakładu używanego do wypieku wyrobów piekarniczych – koszyczków poprzez skuteczną ich dezynsekcję.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF

W roku 2013 pracownicy Sekcji NS.HŻŻ w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzili 46 kontroli interwencyjnych głównie w sklepach mało - i wielkopowierzchniowych, jak również w innych obiektach w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów zakładów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia uwzględniane były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w ewidencji na terenie powiatu tarnogórskiego znajdowała się 1 wytwórnia oraz 4 miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano 1 miejsce produkcji i 1 miejsce obrotu. Ogółem przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w w/w obiektach.

W roku 2013 przeprowadzono 3 kontrole sanitarne oraz skontrolowano 2 obiekty obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowało się 8 obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

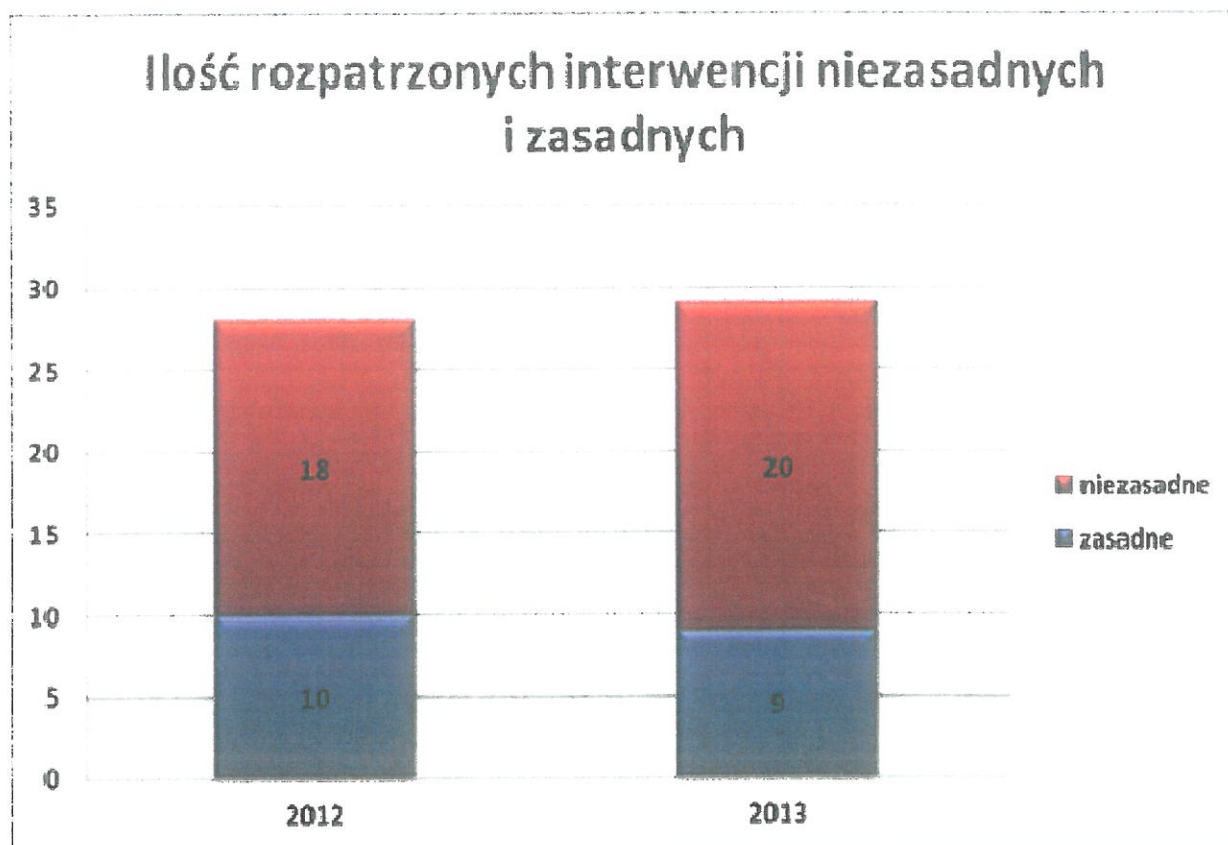
6. Akcje

W 2013 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono następujące ogólnopolskie akcje organizowane przez GIS w Warszawie w poniższym zakresie:

Lp	Temat akcji /współpracy	Komórka psse/organ/ jednostka współpracująca	Ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów kontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	Podjęte działania represyjne						Uwagi
						Ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne	
						Nakazujących usunięcie uchybień	Unieruchamiających obiekt	Innych	Ilość	Na łączną kwotę		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Ocena warunków zdrowotnych w placówkach dzieci i młodzieży podczas wypoczynku zimowego	NS.HD	11	11	11	0	0	0	0	0	-	-
2.	Ocena warunków zdrowotnych w placówkach dzieci i młodzieży podczas wypoczynku letniego	NS.HD	10	10	11	0	0	0	1	200	-	-
3.	Ocena oznakowania śsspz dla dzieci do lat 3 oraz działań reklamowych	NS.HŻŻ	628	10	10	0	0	0	0	0	-	-
4.	Prawidłowość wycofywania przeterminowanej żywności pochodzenia zwierzęcego z zakładów pozostających pod nadzorem PIS (zwroty do producenta)	NS.HŻŻ	20	4	4	0	0	0	0	0	-	-
5.	Akcja kontrolna dotycząca	NS.HŻŻ	60	57	95	0	0	0	0	0	-	-

	gospodarowania produktami ubocznymi przeznaczonymi do żywienia zwierząt jako materiały paszowe											
6.	Wycofywanie produktów cukierniczych w związku ze stwierdzoną przez producenta obecnością opakowania po granulacie (trutka na gryzonie) w zastosowanym do ich produkcji mleku w proszku	NS.HŻŻ	777	13	13	0	0	0	0	0	-	-
7.	Nadzór nad jakością tłuszczów stosowanych do smażenia	NS.HŻŻ	265	0	0	0	0	0	0	0	-	-
8.	Bezpieczeństwo żywności i żywienia w trakcie trwania imprez masowych	NS.HK	9	9	9	0	0	0	0	0	-	-
9.	Współpraca z Powiatowym Lekarzem Weterynarii	PLW w Katowicach, PLW w Tarnowskich Górach	3	3	3	0	0	0	0	0	-	-
10.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ	45	5	6	0	0	0	0	0	-	-
11.	Współpraca z Policją	KPP w Tarnowskich Górach	4	3	3	0	0	0	2	300	1 zalecenie doraźne	usunięcie nieprawidłowości podczas kontroli
12.	Współpraca z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych	-	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-
13.	Współpraca z Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa	-	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-
14.	Razem	-	1832	125	165	0	0	0	3	500	1 zalecenie doraźne	usunięcie nieprawidłowości podczas kontroli

7. Działalność interwencyjna

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem 34 w tym anonimowych 0

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem 29 w tym anonimowych 12 ; zasadnych 9 w tym anonimowych zasadnych 5

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem 0 w tym anonimowych 0

L.p.	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zły stan sanitarno – higieniczny	15	12	18	8/8	9/1400	4/8	0		
2.	Zła jakość zdrowotna żywności	19	17	16	4/4	7/1600	5/12	0		
	SUMA	34	29	34	12/12	16/3000	9/20	0		

Wnioski:

W roku sprawozdawczym powiecie tamogórskim, podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2013 ilość przyjętych i rozpatrzonych interwencji zwiększyła się o 3,57 % w porównaniu do roku 2012, gdzie zgłoszono i rozpatrzono 28 interwencji.

Wnioski:

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PSSE – Bytom. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji zarządzających w roku 2013 zwiększyła się w znacznym stopniu w stosunku do roku 2012, co świadczy o pogorszeniu warunków sanitarno – technicznych w skontrolowanych zakładach, zwłaszcza, że skontrolowano więcej zakładów.
3. W roku sprawozdawczym nałożono znacznie większą ilość mandatów za bieżący stan czystości i porządku w zakładach w porównaniu do roku ubiegłego. Jedną z przyczyn takiego stanu są częste zmiany właścicieli zakładów (duża rotacja podmiotów prowadzących działalność w istniejących obiektach), którzy bez przyzwolenia i według ich oświadczenia - braku świadomości – zmieniają funkcjonalność pomieszczeń, co w dużym stopniu negatywnie wpływa na higienę środków spożywczych. Skutkiem ujemnym jest również wprowadzanie na rynek spożywczy żywności poprzez tzw.: obiekty ruchome i tymczasowe bez zgody i powiadomienia PPIS w Bytomiu, które w większości nie spełniają wymagań sanitarno – zdrowotnych w zakresie wprowadzania i produkowania żywności.
4. Zwiększyła się liczba obiektów posiadających wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, natomiast w większej liczbie kontrolowanych zakładów stwierdza się brak utrzymania i prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym w niewielkim stopniu zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego, co wskazuje na większą świadomość klientów korzystających z usług obiektów, aczkolwiek zarówno w roku 2012 jak i 2013 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2013 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się mniejszą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2012 roku, co wynika z lepszej jakości środków spożywczych pobranych do badań laboratoryjnych w danym roku sprawozdawczym. Przyczyny kwestionowania próbek w 2013 roku były takie same jak w poprzednim roku sprawozdawczym dotyczyły głównie zanieczyszczeń mikrobiologicznych, zanieczyszczeń fizyko-chemicznych oraz zmian organoleptycznych.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia oraz wody do kąpieli

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę na terenie powiatu 138,8 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę- ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody na terenie powiatu w m³/d:śr. 18066*

Łącznie w 2013 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 388 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 367, pod względem bakteriologicznym - 330. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, barwa, zapach, azotany, twardość, żelazo, mangan) stwierdzono w 31 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 43 próbkach (bakterie grupy coli, Enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C).

Liczba awarii ogółem – 354

Zarejestrowano 2 interwencje, w tym 1 zasadna. Zgłoszone zastrzeżenia dotyczyły parametrów organoleptycznych wody i wysokiej zawartości żelaza oraz jakości wody powodującej zmiany alergiczne skóry.

Wydano 3 decyzje: 1 dot. zatwierdzenia laboratorium, 1 dot. warunkowego dopuszczenia wody do spożycia, 1dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania i przesyłania wody do spożycia.

MIASTO RADZIONKÓW

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 17,1 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach – śr. 2124 (SUW Bibiela, SUW Miedary); dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Radzionkowie*

Miasto zaopatrywane jest w wodę dostarczaną z sieci magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, pochodzącą z nadzorowanych przez PPIS w Bytomiu Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim oraz „Miedary” w Tarnowskich Górach.

Kontrola jakości wody, dostarczanej odbiorcom w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę prowadzona jest w wyznaczonych na terenie miasta 2 punktach monitoringowych.

W 2013r na terenie miasta w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 17 próbek wody.

Ogółem wodę wodociagową dostarczaną odbiorcom na terenie Radzionkowa oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba wykazanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Radzionkowie awarii na sieci wodociągowej wynosiła 101.

MIASTO TARNOWSKIE GÓRY

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 61,0tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupowana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 4402(SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach*
  - *woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych – Opatowice, Strzybnica, uj. nr 3 ul. Opolska (łączna produkcja śr. 1320)*
  - *woda dostarczana woda dostarczana z SUW GCR „Repty” – śr. 109; uj. CHM- śr. 2287 (zakup wody przez PW i K Tarnowskie Góry)*

Miasto zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęć wód głębinowych, eksploatowanych do celów wodociagowych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, tj. uj. Opatowice, uj. nr III, ul. Opolska, uj. Strzybnica oraz zakupowaną przez to Przedsiębiorstwo z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – Stacja Uzdatniania Wody „Miedary” w Tarnowskich Górach. Do sieci miejskiej eksploatowanej przez PWiK Tarnowskie Góry podawana jest również woda ze Stacji Uzdatniania Wody eksploatowanej przez Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach oraz z ujęcia należącego do Centrum Handlowo Magazynowego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska.

W 2013r. ramach monitoringu oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym 94 próbki wody i bakteriologicznym - 76 próbek wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (zapach, mętność, żelazo, mangan) stwierdzono w 5 próbkach wody a wskaźników mikrobiologicznych w 6 próbkach (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C).

Stwierdzone okresowo przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia i ogółem wodę w urządzeniach zbiorowego zaopatrzenia, tj. dostarczaną przez PWiK Tarnowskie Góry z ujęć własnych i zakupowaną z GPW Katowice, CHM Tarnowskie Góry oraz GCR „Repty” oceniono jako przydatną do spożycia. Tym niemniej woda z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego wykazuje wysoką zawartość chromu, która nie przekracza dopuszczalnej wartości ale jest niestabilna i okresowo bliska górnej granicy normy.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii wodociagowych wynosiła 83.

Dla potrzeb własnych użytkowników eksploatowane są zlokalizowane na terenie miasta ujęcia należące do zakładów „FASER” S.A., PKP Tarnowskie Góry „Grupa Las” i „Zamet” oraz Agencji Inicjatyw Gospodarczych S.A. w Tarnowskich Górach (ujęcie zasila obiekt Park Wodny, ul. Obwodnica 8). Woda z w/w ujęć odpowiadała wymaganiom dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Nadzorem sanitarnym tut. Stacji objęte było również źródło naturalne zlokalizowane w dzielnicy Repty Śląskie. Z uwagi na ponadnormatywną zawartość azotanów woda jest nieprzydatna do spożycia.

Łącznie w 2013r na terenie Tarnowskich Gór w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 124 próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 119, pod względem bakteriologicznym - 89. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (zapach, mętność, żelazo, mangan, azotany) stwierdzono w 97 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 6 próbkach (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

MIASTEczKO ŚLĄSKIE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 7,5 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 237(SUW Bibiela); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach
  - woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry, zakupywana z ujęcia Huty Cynku „Miasteczko Śląskie” – śr. 506

Miasto zaopatrywane jest w wodę dostarczaną przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, zakupywaną ze Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach oraz z ujęcia Huty Cynku „Miasteczko” w Miasteczku Śląskim.

Wodę oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2013r. z urządzeń wodociagowych na terenie miasta pobrano 32 próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- 32, pod względem bakteriologicznym - 22. Niepotwierdzone przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego stwierdzono w 2 próbkach wody (ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$).

Liczba awarii sieci wodociagowej wynosiła –11.

MIASTO KALETY

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,6 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 897 (SUW Bibiela); dystrybutor: PRIM S.A. w upadłości układowej Mysłowice

Miasto jest zaopatrywane w wodę o dobrej jakości, dostarczaną z miejskiej sieci wodociagowej, zasilanej wodą zakupywaną z Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” GPW Katowice.

W 2013r. z urządzeń wodociągowych na terenie Kalet pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 5 próbek wody.

Liczba awarii miejskiej sieci wodociągowej wynosiła – 17.

GMINA KRUPSKI MŁYN

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 3,3 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda dostarczana z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa, ujęcie Krupski Młyn ,ul. Główna – łączna ilość produkowanej wody – **śr. 583**

W 2013 r. ramach monitoringu oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym 21 próbek wody i bakteriologicznym - 18 próbek wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo) stwierdzono w 9 próbkach wody a wskaźnika mikrobiologicznego w 1 próbce (ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C).

Stwierdzone okresowo przekroczenia nie stanowiły potencjalnego zagrożenia dla zdrowia i ogółem wodę z eksploatowanych przez Gminę urządzeń zbiorowego zaopatrzenia oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii wynosiła – 21.

Przekroczenia mętności i żelaza dotyczyły głównie wody z sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia Krupski Młyn. Woda podawana do sieci z przedmiotowego ujęcia spełnia wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia. Przyczyną występowania przypadków pogorszenia jakości wody w sieci jest jej wtórne zanieczyszczenie spowodowane stanem instalacji wodociągowej oraz podwyższeniem ciśnienia wody w sieci po zmianie zasilania (uprzednio miejscowość Krupski Młyn była zasilana wodą zakupywaną z ujęcia zakładu Nitroerg).

W celu poprawy parametrów wody Gmina prowadzi systematyczne płukania sieci wodociągowej ze szczególnym uwzględnieniem jej końcówek.

Nadzorem sanitarnym objęty był również wodociąg Ośrodka Harcerskiego w Borowianach oraz ujęcie zakładu „Nitroerg” w Krupskim Młynie. W 2013r woda była dopuszczona do spożycia.

Łącznie na terenie Gminy w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody pobrano 28 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 28, pod względem bakteriologicznym - 24. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, barwa, twardość, żelazo, mangan) stwierdzono w 13 próbkach wody a wskaźnika mikrobiologicznego w 1 próbce.

GMINA TWORÓG

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,1 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda dostarczana z eksploatowanych przez ZUK sp. z o.o. Tworóg urządzeń wodociagowych SUW Tworóg, Połomia, Mikołeska, Wojska i ujęcie Boruszowice – łączna ilość produkowanej wody – **śr. 986**

W oparciu o wyniki prowadzonego w 2013 r. monitoringu jakości wody z eksploatowanych przez Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Tworogu urządzeń wodociagowych wodę dostarczaną ze Stacji Uzdatniania Wody – Połomia, Mikołeska, Wojska i Tworóg oraz z ujęcia Boruszowice oceniono jako przydatną do spożycia.

Jedynie czasowo (w okresie od lipca do sierpnia 2011 r.), z uwagi na stwierdzenie obecności bakterii grupy coli w wodzie ze Stacji Uzdatniania Wody Połomia dla jej odbiorców obowiązywał wymóg spożywania wody po przegotowaniu. Po przeprowadzeniu przez eksploatatora działań naprawczych jakość wody uległa poprawie i ponownie dopuszczono ją do spożycia bez żadnych obwarowań.

Ogółem w 2013r z eksploatowanych przez Gminę urządzeń zbiorowego zaopatrzenia pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym 24 próbki wody i bakteriologicznym - 34 próbki wody. Przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników mikrobiologicznych stwierdzono w 8 próbkach wody (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C).

Liczba awarii urządzeń wodociagowych należących do Gminy wynosiła – 13.

Poza kontrolą jakości wody w urządzeniach wodociagowych zbiorowego zaopatrzenia ludności, będących w gestii Gminy, nadzorem sanitarnym objęte były wodociągi eksploatowane przez Firmę „BLER” Sp. z o.o. Ubojnia Brynek, ul. Zakładowa 1 oraz Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku.

Z uwagi na ponadnormatywną zawartość manganu i żelaza oraz mętność i barwę woda ze Stacji Uzdatniania eksploatowanej przez Ubojnię w Brynku, dla potrzeb własnych zakładu nie spełniała wymagań organoleptycznych i fizykochemicznych określonych dla wody do spożycia.

Wodę z wodociągu Z.Sz.LiE w Brynku oceniono jako przydatną do spożycia.

Łącznie w 2013r z urządzeń wodociagowych na terenie gminy, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 39 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 29, pod względem bakteriologicznym - 39. Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, żelazo, mangan) stwierdzono w 3 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 8 próbkach (bakterie grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C).

GMINA ZBROSŁAWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 15,8 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – *śr. 1501* (SUW. Zawada); dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbrosławice
  - woda zakupywana z PWiK Zabrze(st. nr III Świętoszowice)- *śr.73*;dystrybutor:Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbrosławice
  - woda zakupywana z ZUK sp.z o.o. Tworóg(SUW Wojska)- *śr.34,2*;dystrybutor:Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbrosławice
  - woda z dostarczana z eksploatowanej przez ZGK i M Zbrosławice SUW Miedary-Kopanina- *śr.240*
  - woda dostarczana z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego Księży Las (sprzedaż dla odbiorców indywidualnych i zbiorowych) – *śr. 101*

W oparciu o wyniki prowadzonego w 2013 r. monitoringu jakości wody, wodę z urządzeń wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zbrosławice oceniono jako przydatną do spożycia.

Poza zbiorowym zaopatrzeniem, niewielka część ludności korzysta z wody dostarczanej z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego „Księży Las” (ujęcie własne zakładu). Woda spełnia wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Łącznie w 2013r z urządzeń wodociągowych na terenie gm. Zbrosławice pobrano 45 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 45, pod względem bakteriologicznym -37 Okresowe przekroczenie dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego (mętność) i niepotwierdzone przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników mikrobiologicznych (bakterie grupy coli, Enterokoki) stwierdzono w 3 próbkach wody.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 32.

GMINA ŚWIERKLANIEC

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 11,6 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – *śr. 1805* (SUW Bibiela); dystrybutor: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu
  - woda dostarczana z eksploatowanego przez ZWiK w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna- *śr.1,1*

W oparciu o wyniki prowadzonego w 2013 r. monitoringu jakości wody, wodę z urządzeń wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia eksploatowanych przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu oceniono jako przydatną do spożycia.

Łącznie w 2013r z urządzeń wodociągowych na terenie gm. Świerklaniec pobrano 22 próbki wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym- 18, pod względem bakteriologicznym - 21. Okresowe przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, zapach, żelazo) stwierdzono w 2 próbkach a niepotwierdzone przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego (bakterie grupy coli) w 3 próbkach.

Liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła – 46.

GMINA OŻAROWICE

- *Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 5,6 tys.*
- *Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:*
  - *woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice - (SUW Bibiela) – śr. 126; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach*
  - *woda zakupywana z GZGWiK Mierzęcice – śr. 3,7; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach*
  - *woda dostarczana z gminnych ujęć Pyrzowice i Tapkowice łączna ilość produkowanej wody (śr. prod. 730)*

W oparciu o wyniki prowadzonego w 2013 r. monitoringu jakości wody, wodę z urządzeń wodociągowych zbiorowego zaopatrzenia eksploatowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach oceniono jako przydatną do spożycia.

Tym niemniej, w oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu jakości wody stwierdza się, że woda pochodząca z ujęcia Pyrzowice odznacza się znaczną, utrzymującą się w górnej granicy normy zawartością azotanów, z tendencją do okresowych przekroczeń dopuszczalnej wartości dla tego parametru.

W związku z powyższym, w razie konieczności zapewnienia właściwej jakości wody prowadzone jest mieszanie z wodą zakupywaną z GZGWiK Mierzęcice lub GPW Katowice.

Ogółem w 2013 r. z urządzeń wodociągowych na terenie gminy pobrano 76 próbek wody, w tym przebadano pod względem fizykochemicznym - 74, pod względem bakteriologicznym - 76. Okresowe przekroczenia dopuszczalnej wartości parametru fizykochemicznego (mętność) stwierdzono w 3 próbkach a potwierdzone przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika mikrobiologicznego (bakterie grupy coli) w 20 próbkach.

Liczba awarii wynosiła – 30.

Wykrycie obecności bakterii grupy coli w sieci wodociągowej miało charakter lokalny i dotyczyło wyłącznie zasilania Portu Lotniczego w Pyrzowicach. W związku z powyższym PPIS w Bytomiu wszczął postępowanie administracyjne i wydał decyzję zezwalającą warunkowo na spożywanie wody w wyżej wym. obiekcie, wyłącznie po przegotowaniu.

Przeprowadzone działania naprawcze doprowadziły do poprawy jakości wody i wodę z sieci wodociągowej na terenie Portu Lotniczego dopuszczono do spożycia ponownie, bez żadnych uwarunkowań.

2. Ocena jakości wody w basenach i kąpieliskach

W 2013 r. na terenie powiatu eksploatowane były 3 baseny kąpielowe kryte (miasto Tarnowskie Góry) oraz 3 sezonowe (1-w gminie Tworóg, 1-w gminie Krupski Młyn, 1-w Radzionkowie).

Na podstawie przeprowadzonych badań (214 próbek wody, w tym kwestionowanych pod względem bakteriologicznym - 5) jakość wody w basenach krytych oceniono jako dobrą.

W basenach sezonowych (8 próbek wody pobranej z niecek basenowych, w tym kwestionowanych pod względem bakteriologicznym- 2) jakość wody w 2 oceniono jako dobrą a w 1 jako niepewną (basen Ośrodka Wypoczynkowego w Brzeźnicy).

Nadzorem sanitarnym tut. Stacji objęte były także 3 miejsca wykorzystywane do kąpieli, w tym 2 zorganizowane na zbiorniku wody powierzchniowej „Nakło-Chechło”, gm. Świerklaniec i 1 na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach.

Na podstawie wyników badań (12 pobranych próbek), przedłożonych przez organizatorów miejsc wykorzystywanych do kąpieli zorganizowanych na w/w zbiornikach wodę oceniono jako przydatną do kąpieli

Zarejestrowano 1 interwencję dot. jakości wody w basenie kąpielowym (niezasadna).

3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego i zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 22 obiektach, w tym: szpitale - 5; domy pomocy społecznej - 3; hotel - 1; inne świadczące usługi hotelarskie - 5; motel - 1; inne świadczące usługi hotelarskie/dom zakonny/specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze - 2; noclegownia -1; inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital) - 2; młodzieżowy ośrodek wychowawczy - 1; specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy - 1. Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 5 obiektach, w tym:

- dom pomocy społecznej - 1 (Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Ojców Kamilianów, Zbrosławice, ul. Wolności 34)
- noclegownia - 1 (Dom dla bezdomnych mężczyzn, Tarnowskie Góry, ul. Sienkiewicza 48)
- szpitale - 3
  - Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy im. dr B. Hagera, Tarnowskie Góry, ul. Pyskowska 47-51
  - Szpital Św. Kamila Zakonu O.O. Kamilianów, Tarnowskie Góry, ul. Bytomska 22
  - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej "REPTY" Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka, Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego 1)

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Wydano 6 decyzji, w tym 3 z terminem natychmiastowej wykonalności (2 - Dom dla bezdomnych mężczyzn, Tarnowskie Góry, ul. Sienkiewicza 48; 1-Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy im. dr B. Hagera, Tarnowskie Góry, ul. Pyskowska 47-51)

Do końca 2013 r. przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w 2 obiektach (Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Ojców Kamilianów, Zbrośławice, ul. Wolności 34; Szpital Św. Kamila Zakonu O.O. Kamilianów, Tarnowskie Góry, ul. Bytomska 22). W pozostałych obiektach nadal podejmowane są działania naprawcze.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w 5 obiektach, w których w 2012 r. stwierdzono skolonizowanie sieci tj.:

- Dom Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Boromeusza, Nakło Śląskie, ul. Główna 8
- inne świadczące usługi hotelarskie-Pokoje Gościnne Irena Głęb, Nakło Śląskie, ul. Barbary 3
- dom zakonny/inne świadczące usługi hotelarskie/specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy- Salezjański Ośrodek Szkolno- Wychowawczy, Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego
- Motel "DRABEK" Sp.J., Tarnowskie Góry, ul. Skośna 15
- Hotel "Pałac Kawalera", Świerklaniec ul. Parkowa 30

Ponadto przeprowadzone w styczniu 2014 r. rekontrolne badania wody ciepłej pobranej w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej "REPTY" Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętki, Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego 1 wykazały poprawę jakości wody i obecnie spełnia ona obowiązujące wymagania.

Ogółem w 2013 r. na obecność bakterii legionella pobrano 155 próbek wody, w tym zakwestionowano – 50.

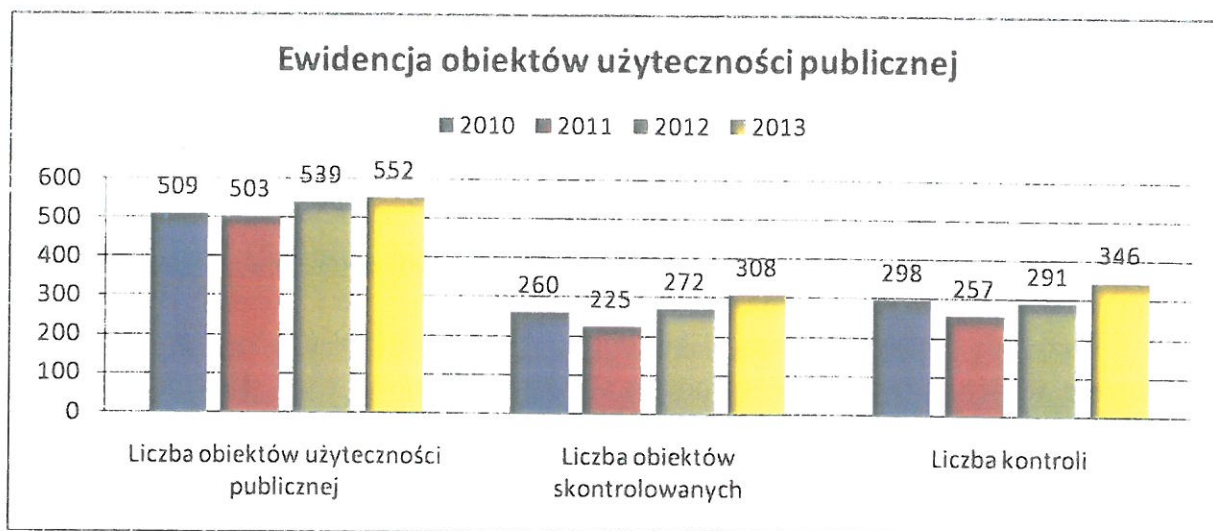

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Kontrolę stanu sanitarnego przeprowadzono w 308 obiektach użyteczności publicznej, spośród 552 ujętych w ewidencji, co stanowi 53, 29%. Kontrole objęły między innymi:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 283 obiekty, spośród 505 ujętych w ewidencji, co stanowi 55,8%,
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 39 obiektów spośród 43 zewidencjonowanych, co stanowi 90,7%,
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 8 spośród 8 zewidencjonowanych, co daje 100%,
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 6 spośród 6 zewidencjonowanych, co stanowi 100%,
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 4 domów spośród 9 zewidencjonowanych, co stanowi 44,44%,
- noclegownie – skontrolowano 1 obiekt zewidencjonowany, tzn. 100%,
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 11, tzn. wszystkie zewidencjonowane, czyli 100%,
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 28, spośród 55 zewidencjonowanych, tj. 50,9%,
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład, czyli 100%,
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki i punkty apteczne, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, rolnicza spółdzielnia produkcyjna, prosektorium) – skontrolowano 76 obiektów spośród 157 zewidencjonowanych, co stanowi 48,4%.

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii. W roku sprawozdawczym nadzorem objętych było 552 obiektów, skontrolowano 308 obiektów, w których przeprowadzono 346 kontrole.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, prosektoria, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszty śledcze, apteki i punkty apteczne, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne, kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej.

1. Domy pomocy społecznej

W ewidencji jest 7 domów pomocy społecznej całodobowych i 2 zapewniające opiekę dzienną. Skontrolowano 4 obiekty. W wyniku przeprowadzonych kontroli wszystkie skontrolowane obiekty oceniono jako dobre. Budynki, w których funkcjonują są w dobrym stanie technicznym. Pomieszczenia dostosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych i z chorobami wieku starczego. Oprócz kompleksowego wyposażenia w niektórych obiektach zapewniona jest opieka lekarsko - pielęgniarska.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

W ewidencji PPIS w Bytomiu znajdują się ogółem 43 obiekty, w tym 6 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy i 35 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie. W roku sprawozdawczym skontrolowano 5 hoteli, w których przeprowadzono 7 kontroli sanitarnych. Wszystkie obiekty są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami, bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych.

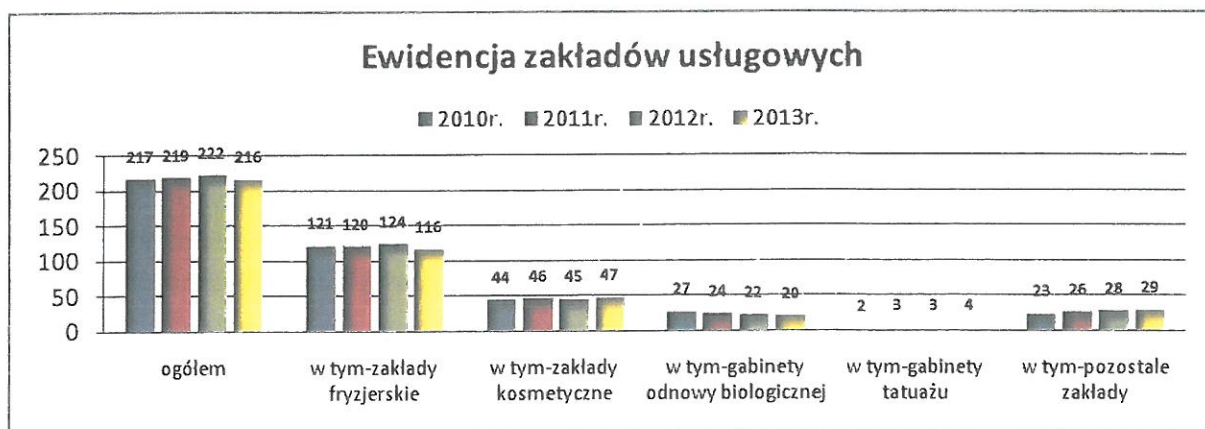
W okresie sprawozdawczym nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 200 zł. w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości podczas kontroli spowodowanej wniesieniem interwencji do PPIS w Bytomiu. Wraz z nałożeniem mandatu karnego wydano zalecenia doraźne, które wykonano w całości terminowo.

Oprócz obiektów hotelarskich w ciągu minionego roku skontrolowano 1 motel i 1 dom wycieczkowy oraz 32 inne obiekty, wchodzących w skład pozostałej bazy noclegowej, w których przeprowadzono 46 kontroli.

Wszystkie hotele oceniono jako dobre. Obiekty zaliczane jako pozostała baza noclegowa to przede wszystkim ośrodki stanowiące sezonową bazę noclegową skupioną wokół Zalewu Nakło - Chechło oraz zbiornika wodnego w Kaletach – Zielonej. Wszystkie oceniono jako dobre mimo nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego w wysokości 100,- zł. w związku ze stwierdzeniem zaniedbań higienicznych w ośrodku wypoczynkowym Start w Nakle – Chechle. Stwierdzone nieprawidłowości stanowiły podstawę wydania zaleceń doraźnych, które wykonano w całości terminowo, co potwierdziła przeprowadzona kontrola sprawdzająca. Obiekty posiadają estetycznie zagospodarowane, ogrodzone tereny z dostępem do sanitariatów i bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przeprowadzone kontrole nie wykazały również nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 216 zakładów należących do tej grupy obiektów, w tym: 116 to zakłady fryzjerskie, 47- kosmetyczne, 4- tatuażu, 20- odnowy biologicznej, 29- zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

W 2013 roku skontrolowano 119 zakładów, przeprowadzono 134 kontrole sanitarne. Nałożono 15 mandatów karnych na łączną kwotę 1500,- zł. Najczęstszymi przyczynami nakładania mandatów karnych były: brak opracowanych, wdrożonych i zaopiniowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, przeterminowane lub brak środków dezynfekcyjnych, niewłaściwa dezynfekcja, brudne narzędzia, ogólny bałagan. W zakładach, w których nałożono mandaty karne za stwierdzone

nieprawidłowości sanitarno - higieniczne, wydawano zalecenia doraźne, które wykonane zostały terminowo, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości technicznych, w 2013 wydano 1 decyzję administracyjną, której termin wykonania zarządzeń określono na dzień 31.12.2013 r. w związku z czym 1 zakład oceniono jako zły w ocenie rocznej. Podstawą tej oceny było stwierdzenie niedrożnej umywalki.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowymi, 1 dworcem autobusowym i 9 przystankami autobusowymi. W minionym roku skontrolowano wszystkie wymienione obiekty.

Skontrolowane obiekty oceniono jako dobre. Szczególnie pozytywnie wyróżnia się nowy dworzec autobusowy w Tarnowskich Górach, który w minionym roku został oddany do użytkowania po rozbudowie obejmującej m. innymi budowę funkcjonalnej poczekalni i ubikacji ogólnodostępnych.

Na terenie wymienionych obiektów na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w koszach, zamykanie podłoża itp., a także prace konserwatorskie.

Poza dworcami, skontrolowano 9 przystanków autobusowych, które oceniono jako dostateczne - są to zaledwie zadane wiaty z ławeczką i koszem na śmieci.

5. Port Lotniczy

Jedynym portem lotniczym na terenie działania PPIS w Bytomiu jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. W roku sprawozdawczym był skontrolowany. Bieżący stan sanitarny pomieszczeń ogólnodostępnych, związanych z obsługą podróżnych - węzłów sanitarnych, ciągów komunikacyjnych, oraz płyty lotniska, oceniono jako dobry. Obiekt niezmiennie zachowuje dobre standardy europejskie.

6. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem jest 8 ustępów publicznych. Przeprowadzono w nich 10 kontroli.

W związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości technicznych wydano 1 decyzję administracyjną. Podstawą wydawania decyzji było stwierdzenie brudnych ścian i sufitów oraz zbędnych sprzętów. Decyzję wykonano terminowo w całości. Nałożono 1 mandat karny w związku ze stwierdzeniem złego stanu higienicznego, na kwotę 50 zł. i wydano zalecenia doraźne, na okoliczność których przeprowadzono kontrolę sprawdzającą potwierdzającą ich wykonanie.

Wszystkie ustępy są skanalizowane, woda doprowadzana z sieci miejskiej, kabiny ustępowe, podłogi i ściany mają powierzchnie łatwo zmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

7. Noclegownia

W ewidencji PPIS w Bytomiu na terenie Powiatu Tarnogórskiego jest 1 noclegownia, która została skontrolowana w roku sprawozdawczym. Noclegownię oceniono jako dobrą. Pomieszczenia noclegowni sprzątane są przez osoby korzystające z obiektu pod nadzorem kierownictwa. Osoba zgłaszająca się do noclegowni otrzymuje komplet pościeli, ręczników, odzieży i środki higieny osobistej. Łazienki i ubikacje są wyłożone glazurą kafelkową, dostępne są kuchnie z pełnym wyposażeniem, pralnie wyposażone w pralki automatyczne, suszarnie, świetlice i magazyny odzieży. Dom dla bezdomnych mężczyzn, w którym przebywają osoby na podstawie decyzji pobytowej, posiada wydzielone poza strefą mieszkalną, pomieszczenie wykorzystywane jako ogrzewalnia dla osób doraźnie przyjętych do noclegowni.

8. Baseny kąpielowe

Na terenie Powiatu Tarnogórskiego funkcjonuje 6 obiektów obejmujących baseny całoroczne i sezonowe, w tym 3 baseny kryte całoroczne i 3 baseny odkryte - sezonowe.

Skontrolowano wszystkie baseny, w których przeprowadzono 12 kontroli.

W ramach sprawowanego nadzoru nałożono 1 grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 100 zł. w związku ze stwierdzeniem brudnych toalet i przebieralni oraz niewłaściwego przechowywania sprzętu pływackiego na terenie basenu sezonowego w Krupskim Młynie. Wraz z nałożeniem mandatu karnego wydano zalecenia doraźne, które wykonano w całości terminowo, co potwierdzono w protokole kontroli sprawdzającej.

Wszystkie skontrolowane baseny, tak całoroczne jak i sezonowe oceniono jako dobre.

Baseny sezonowe są przed rozpoczęciem każdego sezonu letniego zagospodarowywane i odnawiane.

9. Środki transportu

W roku sprawozdawczym skontrolowano 3 pociągi, 6 autobusów komunikacji publicznej, 3 środki transportu do przewozu chorych oraz 9 środków do przewozu zwłok. Nie stwierdzono uchybień sanitarnych. Wszystkie skontrolowane środki transportu oceniono jako dobre.

10. Składowiska odpadów komunalnych

Wysypisko śmieci eksploatowane w Tarnowskich Górach podlega Firmie Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o. o. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo- socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz wc prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony. W skład składowiska, poza budynkiem biurowo- socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. Na

podstawie przeprowadzonej w roku sprawozdawczym kontroli składowisko oceniono jako dobre, nie stwierdzono naruszeń przepisów.

11. Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami

Pracownicy Sekcji NS.HK przeprowadzili również na terenie Powiatu Tarnogórskiego 11 kontroli w zakresie oceny zasad gospodarowania odpadami komunalnymi w związku z pismem ŚPWIS Nr NS-HKiŚ.0443.3.2013 z dnia 21.06.2013 r.

12. Inne informacje:

Poza wymienionymi danymi ujętymi w sprawozdaniu, Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska prowadziła na terenie Powiatu Tarnogórskiego następujące czynności:

Nadzór nad imprezami masowymi. Wydano 4 opinie, nadzorowano 4 imprezy masowe, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 2 decyzje zezwalające na przeprowadzenie ekshumacji zwłok.

Ekshumacje odbywały się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 1 decyzję zezwalającą na przewóz zwłok, po ich zaplombowaniu.

Wydano 41 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

Wydano 44 decyzje o spełnieniu lub braku spełnienia wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej.

Zaopiniowano 6projektów regulaminów porządku i czystości w gminach,

Pozytywnie zaopiniowano 17 procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi w gabinetach kosmetycznych i tatuażu.

Wydano 4inneopinie na temat stanu sanitarnego obiektów na wniosek strony.

Przeprowadzono 4 etapową ankietyzację dot. gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach Powiatu Tarnogórskiego.

13. Interwencje

W 2013 r. z Powiatu Tarnogórskiego wpłynęły ogółem 22 interwencje. Zgłaszalność interwencji w stosunku do roku ubiegłego utrzymywała się na tym samym poziomie – przyjęto 22 wnioski (2012 r. – 21 wniosków). 17 spraw rozpatrzył PPIS w Bytomiu, 5 bez wstępnego rozpoznania przekazano do rozpatrzenia innym organom (3 sprawy do Burmistrza Radzionkowa, 1 do Wójta Gminy Zbrosławice, 1 do Wójta Gminy Świerklaniec). W związku z interwencjami przeprowadzono ogółem 12 kontroli, wydano 2 decyzje administracyjne, nałożono 4 mandaty karne na kwotę 950 zł.

Interwencje dot. następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (5),
- złego stanu sanitarnego posesji i nieprawidłowości w zakresie gromadzenia nieczystości płynnych (5),
- gromadzenia odpadów komunalnych (4),

- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (3),
- zagrożeń wynikających z gromadzenia odpadów medycznych w mieszkaniach (2),
- złego stanu sanitarnego budynków (2),
- hałasu (1).

3 sprawy dotyczące niewłaściwego stanu obiektów użyteczności publicznej okazały się zasadne i skutkowały wydaniem zaleceń doraźnych oraz nałożeniem 3 mandatów karnych na sumę 450 zł. Interwencje te dotyczyły: hotelu w Tarnowskich Górach, domu przedpogrzebowego w Tarnowskich Górach oraz ośrodka wypoczynkowego w Nakle-Chechle. Stwierdzone usterki sanitarne zostały usunięte co potwierdziły kontrole sanitarne sprawdzające.

W zakresie interwencji dot. zagrożeń spowodowanych obecnością gryzoni wydano 1 decyzję administracyjną zarządzającą, która nakazywała likwidację dróg przemieszczania się gryzoni z części wspólnych budynku do części mieszkalnej oraz przeprowadzenie skutecznych zabiegów DDD. Decyzję wykonano w terminie.

W grupie interwencji dot. złego stanu sanitarnego posesji zasadna okazała się interwencja dot. gospodarstwa, na terenie którego w sposób nieprawidłowy postępowano z odpadami poubojowymi, komunalnymi oraz ściekami, co skutkowało powstaniem fetoru, mnożeniem się much, insektów i gryzoni. Za stwierdzone uchybienia sanitarne nałożono mandat karny w wysokości 500 zł oraz wydano decyzję administracyjną zarządzającą usunięcie usterek sanitarno-technicznych. Decyzja została wykonana w całości.

Wnioski:

1. Opiniowanie procedur składanych zgodnie z wymogiem art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, daje podstawy do wnioskowania, że personel świadczący usługi inne niż medyczne, podczas których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek dysponuje wiedzą merytoryczną poniżej oczekiwanej. Mimo, że błędy i braki w składanych procedurach są szczegółowo omawiane podczas instruktaży indywidualnych, często wymagają wielokrotnego powtarzania tych samych wyjaśnień, aż do uzyskania efektu w postaci procedury możliwej do zaakceptowania.
2. Istotnie wzrosła liczba i kwota nałożonych mandatów karnych w grupie obiektów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej. W roku 2012 nałożono 8 mandatów karnych na kwotę 900,- zł, a w roku 2013 - 15 na kwotę 1500 zł. Stan taki uzasadnia sprawowanie wzmożonego nadzoru sanitarnego nad tą grupą obiektów w latach przyszłych.
3. W ciągu minionego roku, w ramach bieżącego nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej wydano mniej decyzji administracyjnych - 7 nowych i 1 prolongującą terminy wykonania zarządzeń, niż w roku 2012, w którym wydano 16 decyzji zarządzających oraz 2 decyzje prolongujące. Taki stan, w powiązaniu z istotnym wzrostem nałożonych mandatów karnych wskazuje na poprawę warunków technicznych obiektów z jednoczesnym obniżeniem ich standardów higienicznych.

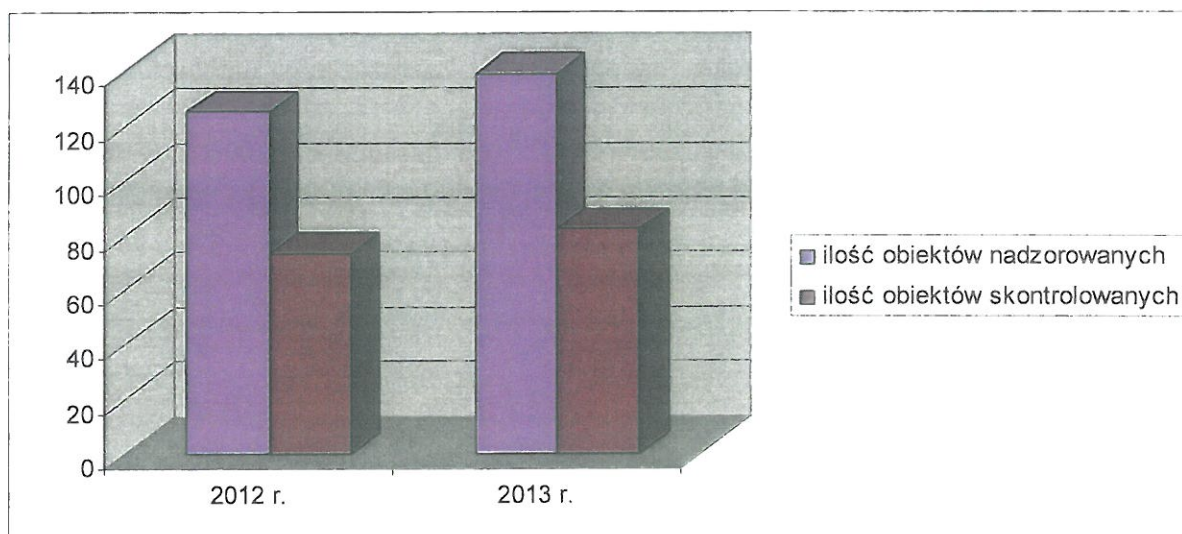
Jest to istotna wskazówka dla prawidłowego określenia celów w zakresie poprawy warunków zdrowotnych w obiektach użyteczności publicznej.

4. Stosowanie do zapisów zawartych w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, które zobowiązują organ kontroli do zawiadamiania przedsiębiorcy o zamiarze wszczęcia kontroli oraz wynikającym z ustawy terminie, w jakim można ją przeprowadzić od daty doręczenia zawiadomienia, zauważyć można, że przedsiębiorcy Powiatu Tarnogórskiego nie wykorzystują tej możliwości, o czym świadczy wzrost ilości nałożonych mandatów karnych w obiektach użyteczności publicznej z 11 na kwotę 1250 zł w 2012 r. do 22 na kwotę 2 200 zł. w roku sprawozdawczym.
5. We wszystkich skontrolowanych obiektach użyteczności publicznej przestrzegany jest zakaz palenia wyrobów tytoniowych. Obiekty posiadają w widocznych miejscach oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie.
6. Przed rozpoczęciem i w trakcie trwania sezonu letniego sprawowany jest wzmożony nadzór nad obiektami skupionymi wokół miejsc wykorzystywanych do wypoczynku. Takie działania uzasadnia zwiększone ryzyko szerzenia się chorób zakaźnych, któremu sprzyja wysoka temperatura i zagęszczenie ludności wokół miejsc rekreacyjnych.
7. Mając na uwadze liczbę interwencji i ich zasadność można stwierdzić że stan sanitarny powiatu tarnogórskiego w stosunku do roku ubiegłego nie uległ zmianie.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2013 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 139 obiektów, skontrolowano w tym okresie 82 obiekty, co stanowi 58,99%. W porównaniu do roku 2012 r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2012 zwiększyła się o:

- Niepubliczny Klub Malucha Centrum Edukacyjne 'FUTURE' w Tarnowskich Górach przy ul. Sienkiewicza 39,
- Punkt Przedszkolny „EGO” w Tarnowskich Górach przy ul. Szwedzkiej,
- Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego w Tarnowskich Górach przy ul. Bondkowskiego 2,
- Gimnazjum Specjalne, Zawodowa Szkoła Specjalna oraz Liceum Ogólnokształcące Specjalne przy MOW „EDU RES” H. Wrzesień w Kaletach, ul. Ks. Rogowskiego 43,
- Bawilandia R. Kosmol, Gospodarstwo Rolno-Hodowlane w Wilkowicach przy ul. Księżoleśnej 1.
- Niepubliczna Placówka Kształcenia Kursowego „Kursant” w Tarnowskich Górach przy ul. Karłuszowiec 9,

- Niepubliczne Przedszkole Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Pyrzowice w Pyrzowicach przy ul. Wolności 46,
  - Niepubliczne Przedszkole „Domowe Przedszkole” w Tarnowskich Górach przy ul. Słoneczników 23,
  - Niepubliczną Placówkę Kształcenie Ustawicznego OSU RAJD, 41-922 Radzionków, ul. Męczenników Oświęcimia 23,
  - Niepubliczne Przedszkole „Ptasi Raj”, 41-922 Radzionków, ul. Jana Pawła II,
- Ujęto w rejestrze placówki organizujące wypoczynek dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania:
- Gminny Ośrodek Kultury w Świerklańcu, 42-622 Nakło Śląskie, ul. Główna 52,
  - Gminny Ośrodek Kultury 42-690 Tworóg, ul. Zamkowa 1

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2013 r. pod nadzorem ogółem, na terenie powiatu tarnogórskiego, znajdowało się:

- 62 szkoły różnych typów w tym:
- 25 Szkół Podstawowych;
- 10 Gimnazjów;
- 1 Liceum Ogólnokształcące;
- 2 policealne;
- 3 specjalne /Gimnazjum, LO, i Zawodowa w MOW/;
- 21 Zespołów

w tym w rozbiciu na Gminy w powiecie:

- 19 szkół w Tarnowskich Górach,
- 6 szkół w Radzionkowie,
- 6 szkół w Kaletach,
- 3 szkoły w Miasteczku Śląskim,
- 28 szkół gminnych:
  - 4 w Gminie Ożarówice
  - 10 w Gminie Zbrostawice
  - 6 w Gminie Tworóg
  - 2 w Gminie Krupski Młyn
  - 6 w Gminie Świerklaniec

W 2013 r. przeprowadzono 49 kontroli w placówkach. Na 3 z nich wydano decyzje administracyjne zarządzające terminowe dotyczące: złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego ścian, sufitów i podłóg w pomieszczeniach szkoły, braku osłon punktów świetlnych, złego stanu technicznego stolarki okiennej i drzwiowej oraz nieskutecznej wentylacji tj. w:

- Szkole Podstawowej Nr 3 w Tarnowskich Górach, przy ul. Wyspiańskiego 1 dotycząca: złego stanu sanitarno-higienicznego ścian, sufitów na skutek skorodowanych rur kanalizacyjnych w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów oraz nieskuteczną wentylację w pomieszczeniach i szatni przy bloku sportowym;
- Zespole Szkół Specjalnych przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Tarnowskich Górach przy ul. Sikorskiego 7a dotycząca zapewnienia osłon na punktach świetlnych;
- Gimnazjum w Miasteczku Śląskim, przy ul. Dworcowej 8 - dotycząca złego stanu technicznego stolarki i podłóg w salach zajęć.

Ponadto wydano 25 decyzji prolongujących- zmieniających termin wykonania zarządzeń wydanych w latach wcześniejszych. Nadal istnieją placówki, w których zarządzenia wydane w latach ubiegłych są kilkakrotnie prolongowane, co powoduje znaczne pogorszenie się zarówno ich stanu sanitarno-higienicznego oraz technicznego.

W roku sprawozdawczym w całości wyegzekwowano decyzje wydane w latach wcześniejszych na:

- Szkołę Podstawową Nr 3 w Tarnowskich Górach, przy ul. Wyspiańskiego 1 w zakresie doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego podłóg w salach zajęć,
- Szkołę Podstawową w Świerklańcu, przy ul. Młyńskiej 7 w zakresie wyposażenia w nowe meble edukacyjne z certyfikatami, dostosowane do zasad ergonomii,
- Szkołę Podstawową Nr 10 w Tarnowskich Górach, przy ul. Kochanowskiego 15 w zakresie doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego ścian i sufitów w szatni oraz stolarki okiennej,
- Zespole Szkół Specjalnych przy Ośrodku Rehabilitacyjno-Lecznicy w Kamieńcu, przy ul. Gliwickiej 3 w zakresie doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego ścian, sufitów pomieszczeń placówki.

Przedszkola i inne formy

W 2013 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 49 przedszkoli, w tym 20 na terenie miasta Tarnowskie Góry.

Powstał jeden nowy, pozytywnie zaopiniowany obiekt:

- Punkt Przedszkolny "EGO" A. Swatek w Tarnowskich Górach, przy ul. Szwedzkiej 2

Ponadto zwiększyła się ilość oddziałów przedszkolnych poprzez pozytywnie zaopiniowane dodatkowych pomieszczeń przeznaczonych na nowe oddziały w istniejących placówkach.

W roku sprawozdawczym skontrolowano 30 przedszkoli. Nie wydano nowych decyzji administracyjnych zarządzających, w porównaniu z rokiem 2012, w którym wydano 3 decyzje terminowe.

Na 7 placówek wydano decyzje prolongujące- zmieniające termin wykonania zarządzeń.

Liczba prolongat w porównaniu z rokiem ubiegłym uległa zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym wyegzekwowano 1 decyzję administracyjną wydaną w latach poprzednich w zakresie zapewnienia osłon na oknach zabezpieczających przed nadmiernym nasłonecznieniem w salach zajęć.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny wszystkich niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy.

Żłobki i kluby dziecięce

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 6 żłobków, skontrolowano 4 z nich

W wyniku przeprowadzonych planowanych kontroli kompleksowych w 3 skontrolowanych obiektach stwierdzono prawidłowy stan sanitarno-higieniczny, natomiast na Żłobek Publiczny Nr 1 oddz. I w Tarnowskich Górach przy ul. Wyszyńskiego 135 wydana została decyzja zarządzająca terminowa w zakresie doprowadzenia do właściwego stanu technicznego nawierzchni dojścia do placówki na teren rekreacyjny.

W roku sprawozdawczym podobnie jak w roku 2012 wyegzekwowano jedną decyzję wydaną w latach wcześniejszych.

Powstał jeden nowy, pozytywnie zaopiniowany obiekt:

- Niepubliczny Klub Malucha „FUTURE” w Tarnowskich Górach, przy ul. Sienkiewicza 39.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

Świetlice Środowiskowe

W 2013 r. pod nadzorem było 5 świetlic środowiskowych, z tego 4 w Tarnowskich Górach, 1 w gminie Kalety.

Skontrolowano 3 Świetlice Środowiskowe – nieprawidłowości nie stwierdzono.

W roku sprawozdawczym wyegzekwowano w całości 1 decyzję administracyjną wydaną w latach poprzednich dotyczącą złego stanu technicznego tarasu na terenie placówki.

Warsztaty Terapeutyczne

Na nadzorowanym terenie znajdują się dwa warsztaty terapii zajęciowej tj.

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Kaletach DRUTARNI,
- Zespół Dziennych Ośrodków Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczych i Rehabilitacyjnych dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej w Radzionkowie.

Stan sanitarno-higieniczny kontrolowanych placówek nie budzi zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2013 r. dokonano pomiarów mebli szkolnych i przedszkolnych w wytypowanych placówkach.

Skontrolowano:

- 2 szkoły podstawowe, zmierzono 163 uczniów w 9 oddziałach klas 1÷3.

Nieprawidłowości w ww. zakresie nie stwierdzono. Placówki posiadają meble o zróżnicowanych wysokościach, dostosowane do zasad ergonomii. Szkoła w Świerkłańcu zakupiła w roku sprawozdawczym meble nowe z certyfikatami.

W porównaniu z rokiem 2012 sytuacja uległa poprawie - nie wydano decyzji w zakresie dostosowania mebli do zasad ergonomii

Higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2013 r. w 20 szkołach dokonywano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym nie uległa zmianie.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

Kontrole w roku bieżącym i latach ubiegłych wykazały nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i sanitarno-technicznego:

- w salach gimnastycznych (brudne ściany i sufity) – wydano 2 decyzje administracyjne zmieniające termin wykonania zarządzeń:
  - Zespół Szkół w Wieszowie decyzja z 2010 r.,
  - Gimnazjum w Radzionkowie decyzja z 2009 r.
- boisko sportowe (zniszczona, nierówna nawierzchnia) - wydano 1 decyzję administracyjną zmieniającą termin wykonania zarządzeń:
  - Szkoła Podstawowa w Kopienicy decyzja z 2010 r.,
- zapleczy bloków sportowych (brudne ściany i sufity, ubytki w glazurze ściennej w pomieszczeniach zaplecza bloku sportowego, zły stan techniczny wyposażenia i urządzeń sanitarnych) - wydano 2 decyzje administracyjne zmieniające termin wykonania zarządzeń:
  - Szkoła Podstawowa Nr 1 w Radzionkowie - decyzja z 2007 r.,
  - Liceum Ogólnokształcące w Radzionkowie - decyzja z 2008 r.

Dyrektor jednej ze szkół swoim zarządzeniem wyłączył z użytkowania pomieszczenia sanitarne wyposażone w natryski ze względu na ich zły stan techniczny i niesprawne urządzenia - dotyczy:

- Szkoły Podstawowej nr 1 w Radzionkowie.

Pomimo zapewnienia w większości placówek możliwości korzystania przez uczniów z natrysków młodzież sporadycznie korzysta z tych urządzeń po zajęciach z wychowania fizycznego, częściej po dodatkowych zajęciach sportowych.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Stan sanitarno-higieniczny zarówno w 2012, jak i w 2013 r. nie budził zastrzeżeń. Pracownie komputerowe wyposażone są w osłony przed nadmiernym nasłonecznieniem, stanowiska komputerowe ustawione są z zachowaniem odległości między sąsiadującymi monitorami i posiadają wymagane regulaminy BHP. W miarę posiadanych środków finansowych ww. pracownie sukcesywnie wyposażane są w nowy sprzęt wraz z wyposażeniem.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych):

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonywana jest ocena realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2012, jak i 2013 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. Nie używano w czasie prowadzonych zajęć przeterminowanych substancji i preparatów chemicznych.

W roku sprawozdawczym nie stwierdzono magazynowania tych substancji i preparatów chemicznych na zapleczach – są one na bieżąco przekazywane przez dyrektorów szkół do utylizacji.

Placówki te posiadają aktualny spis znajdujących się na stanie niebezpiecznych substancji chemicznych. Niebezpieczne substancje chemiczne są przechowywane zgodnie z zaleceniami w karcie charakterystyki w wydzielonych zamykanych szafach lub w zamykanych zapleczach pracowni. Wszystkie są oznakowane z informacją o szkodliwości dla zdrowia. Pracownie chemiczne wyposażone są w regulamin bhp, apteczki pierwszej pomocy, zlewy z bieżącą wodą. Stwierdzono, że zdecydowana większość placówek prowadzi zajęcia w formie prezentacji i pokazów multimedialnych.

W dniu 17 grudnia 2013 r. wystąpiono do Rektorów Wyższych Uczelni i Dyrektorów Ponadgimnazjalnych Placówek Oświatowych z informacją o niedozwolonym stosowaniu w trakcie zajęć dydaktycznych, doświadczeń i pokazów odczynników zawierających benzen, zgodnie z pismem Dyrektora Departamentu ds. Substancji i Mieszanin Niebezpiecznych BSCh-DSN.022-62/DD/13-2 z dnia 02 grudnia 2013 r.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Na nadzorowanym terenie wszystkie placówki mają zapewnioną profilaktyczną opiekę zdrowotną. Wszystkie skontrolowane szkoły posiadają własne gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej wraz z wyposażeniem zlokalizowanych w szkołach jest prawidłowy.

Wyposażone są one w umywalkę z bieżącą zimną i ciepłą wodą, podłogi wykonane są z materiałów umożliwiających ich mycie i dezynfekcję, przy umywalkach ściany wyłożone są materiałami trwałymi, gładkimi, zmywalnymi, nienasiąkliwymi, odpornymi na działanie środków dezynfekcyjnych, zachowany jest dostęp do środków myjąco-dezynfekujących.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2013 r. w ramach akcji „Zima w mieście” zgłoszono w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej 25 turnusów organizujących wypoczynek w miejscu zamieszkania. Ogółem w placówkach wypoczywało 1310 uczestników. W trakcie trwania turnusów skontrolowano 3 placówki.

Natomiast w roku 2012 zgłoszono w bazie MEN 18 placówek, skontrolowano 6 z nich.

Ogółem w placówkach wypoczywało 960 dzieci i młodzieży.

W ramach Akcji „Lato 2013” zgłoszonych zostało 27 turnusów w bazie MEN, z tego placówki prowadzące wypoczynek w formie wyjazdowej – 4 kolonie, a pozostałe prowadziły półkolonie w miejscu zamieszkania. W czasie trwania turnusów skontrolowano 9 placówek wypoczynku. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 1249 dzieci i młodzieży. Natomiast w roku 2012 zgłoszono w bazie MEN 33 placówki, skontrolowano 8 z nich. W skontrolowanych placówkach wypoczywało 1323 dzieci i młodzieży.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba dzieci i młodzieży wypoczywających w czasie trwania półkolonii zimowych uległa zwiększeniu a z wypoczynku letniego skorzystało mniej uczestników.

Zarówno, w całodobowych, jak i w placówkach w miejscu zamieszkania skontrolowanych w czasie trwania wypoczynku nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń dobry, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2013 r. zgłoszono 5 interwencji w następujących placówkach:

- Szkole Podstawowej Nr 3 w Tarnowskich Górach, przy ul. Wyspiańskiego 1-wszawica, interwencja telefoniczna (anonimowa), rozmowa telefoniczna z Dyrektorem placówki w sprawie metody postępowania /niezasadna/.
- Szkole Podstawowej Nr 13 w Tarnowskich Górach przy ul. Armii Krajowej 1 -wszawica, rozmowa telefoniczna z Dyrektorem placówki w sprawie metody postępowania /zasadna/.
- Przedszkolu Nr 9 w Tarnowskich Górach, przy ul. Zacisznej 11 – obecność pasożytów u dzieci, kontrola sanitarna nie wykazała nieprawidłowości, zachorowanie potwierdzone.
- Gimnazja Nr 4 w Tarnowskich Górach, przy ul. Janasa 11 anonimowa interwencja telefoniczna dotycząca przyjmowania przez uczniów bliżej nieznanych leków i substancji odurzających zakupionych przez uczniów Gimnazjum w pobliskich aptekach bez recept, rozmowa z Dyrektorem szkoły wyjaśniła co było powodem interwencji. Ustalono, że 5 listopada 2013 r. na spotkaniu z rodzicami przedstawiono w ramach psychoedukacji problem, zjawisko wynikające z łatwego dostępu młodzieży do pewnych grup leków, które można zakupić bez recepty i ich nadużywanie może wywołać ujemne skutki dla zdrowia. Działania Dyrekcji szkoły określono jako prawidłowe, gdyż taki problem występuje wśród młodzieży i jest coraz powszechniejszy we wszystkich gimnazjach i należy podejmować działania edukacyjne młodzieży i rodziców. Rodzic zapoznany z problemem może podjąć właściwe działania wobec swojego dziecka i zapobiegać aby dziecko nie eksperymentowało z tabletkami i syropami i nie odurzało się lekami dostępnymi bez recepty.
- Przedszkolu w Orzechu, przy ul. Brzechwy 8 – wszawica u dzieci, rozmowa telefoniczna z Dyrektorem placówki w sprawie metody postępowania /zasadna/.

Wnioski:

1. Stan sanitarno-higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych na terenie powiatu tarnogórskiego od 2012 roku ulega systematycznej poprawie.
2. W roku 2013 wykonano w całości 6 decyzji administracyjnych zarządzających wydanych w latach wcześniejszych.
3. Ogółem wydano 30 decyzji administracyjnych w tym 5 nowych i 25 decyzji zmieniających termin. Te prolongowane decyzje (niestety, niekiedy wielokrotnie), powodują, że stan techniczny wielu obiektów pogarsza się i nierzadko wymaga poszerzenia zarządzanych wcześniej robót. Na nadzorowanym terenie wydano 11 pozytywnych opinii sanitarnych na wniosek strony.

4. Dyrektorzy placówek w trosce o bezpieczeństwo i higieniczne warunki w swoich obiektach, powinni w związku z tym częściej, własnym sumptem starać się na bieżąco wykonywać drobne remonty, naprawy i konserwacje pomieszczeń oraz ich wyposażenia.
5. Z ubolewaniem należy stwierdzić również, że poczynione przez organy założycielskie duże nakłady finansowe na modernizację węzłów sanitarnych w blokach sportowych nie są wykorzystywane. Ten patologiczny, higienicznie niekorzystny stan rzeczy, wymaga zapewne szczególnego, osobnego rozważenia na szczeblu władz oświatowych.
6. Na uwagę zasługuje duże zaangażowanie organów prowadzących placówki oświatowo-wychowawcze gmin Zbrosławice i Tworóg, we współpracę z Inspekcją Sanitarną w realizacji zarządzeń wynikających z bieżącego nadzoru sanitarnego. Aktywny udział i właściwe zrozumienie procesów decyzyjno-wykonawczych pozwalają wpływać na utrzymanie na wysokim poziomie warunków sanitarnych, higieny i estetyki nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych na ich terenie.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych było 391 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych,
- ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych,
- przestrzeganie przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych,
- ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych,
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników,
- kontrola warunków i higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i produktów biobójczych,
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena przestrzegania wymogów w zakresie stosowania leków cytostatycznych,
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy.

W roku 2013 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowanych zostało 116 obiektów, w których przeprowadzono 163 kontroli. W 44 zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły następujących zagadnień:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- Aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- Rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- Poinformowania pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- Zamieszczenia na stanowiskach pracy informacji o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- Obniżenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy poniżej dopuszczalnych norm;
- Sporządzania programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- Odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych;
- Odnowienia ścian w pomieszczeniach pracy;
- Uzupełnienia ubytków w posadzkach pomieszczeń pracy;
- Urządzenia zgodnie z przepisami pomieszczeń higieniczno – sanitarnych;
- Zapewnienia prawidłowej wymiany powietrza w pomieszczeniach pracy;
- Zapewnienia prawidłowej temperatury w pomieszczeniach pracy.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- Aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- Formy i treści kart charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin niebezpiecznych;
- Oznakowania miejsc, rurociągów, pojemników i zbiorników służących do przechowywania substancji lub preparatów niebezpiecznych;
- Oznakowania opakowań stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- Udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny;
- Uzupełnienia brakujących kart charakterystyki stosowanych w działalności substancji i mieszanin oraz zapoznanie z nimi pracowników;
- Instrukcji składowania załadunku i transportu substancji i mieszanin chemicznych;
- Poinformowania Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o sprowadzanych z Niemiec mieszanin niebezpiecznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z przeznaczeniem dla branży odlewnictwa metali kolorowych.
- Oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny o wprowadzaniu do obrotu mieszanin niebezpiecznych, stwarzających zagrożenie (w ocenie nie

uwzględniono, wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń w miejscu pracy, wartości dopuszczalnych stężeń w materiale, poziomemu narażenia, wyników oceny stanu zdrowia pracowników .

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- Uwzględnienia narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w ocenie ryzyka zawodowego;
- Rejestru prac narażających pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- Znaku ostrzegającego przed zagrożeniem biologicznym;
- Opracowania i wdrożenia do stałego stosowania procedury bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi.

Uchybień w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych:

- Rejestru prac, w których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- Uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym- przekazywana właściwemu PWIS niezgodnie z obowiązującym wzorem -§ 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. poz. 890).

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 44 decyzje administracyjne. Wystawiono 13 upomnień wzywających do wykonania obowiązków ujętych w decyzjach.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pył, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne, w których na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W 2013 r. w 8 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Są to zakłady, w których warunki przekroczenia czynników szkodliwych utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki.

Zakładami, w których utrzymują się przekroczenia NDS i N są:

- „Nitroerg” S.A. Zakład Zamiejscowy Krupski Młyn – pyły zawierające SiO_2 , substancje chemiczne,
- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim – hałas, pyły zawierające SiO_2 , substancje chemiczne, drgania mechaniczne,
- Firma „GABRO” Tarnowskie Góry – hałas,
- „STA-Odlewnie” Sp. z o.o. Tarnowskie Góry – hałas, pyły zawierające SiO_2 ,
- Zakłady Aparatury Chemicznej „Chemet” S.A. Tarnowskie Góry – hałas,
- Fabryka Maszyn i Urządzeń „TAGOR” S.A. Tarnowskie Góry – hałas, pyły zawierające SiO_2 ,
- Tworóg; „Indyk Śląsk” Sp. z o.o. Wieszowa – hałas,
- Gminny Ośrodek Rekreacji w Świerklańcu – hałas.

Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganiu powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych skontrolowano 14 obiektów, w których stwierdzono uchybienia dotyczące m.in.: badań i pomiarów w środowisku pracy, braku lub nieprawidłowo prowadzonych rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych, nie przekazano pracownikom informacji o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku, w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin – brak spisu i kart charakterystyk stosowanych substancji i mieszanin, pracownicy nie zapoznali się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki, brak stanowiskowych instrukcji bhp z uwzględnieniem na szkodliwe czynniki chemiczne, jak również postępowania na wypadek awarii. W ślad za czym wydano 3 decyzje administracyjne zarządzające.

W ramach nadzoru w zakresie narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach przetwórstwa drzewnego skontrolowano 11 obiektów. W pięciu zakładach stwierdzono nieprawidłowości dot. braku spisu i kart charakterystyk stosowanych substancji i mieszanin chemicznych, badań i pomiarów w środowisku pracy, braku lub nieprawidłowo prowadzonych rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych, nie przekazano pracownikom informacji o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku oraz uchybienia w zakresie narażenia pracowników na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - brak rejestru prac i pracowników narażonych na kontakt z w/w czynnikami, nie zgłoszono informacji o stosowaniu w działalności substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do ŚPWIS w Katowicach.

W ślad za tym wydano 5 decyzji administracyjnych zarządzających.

Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz.322)

Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008 r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. W chwili obecnej trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której termin uzależniony jest od tonażu (rejestracja obejmuje lata 2010-2018). Od 01 grudnia 2010 r. obowiązują nowe zasady wynikające z rozporządzenia CLP dotyczące oznakowania opakowań substancji chemicznych oraz zmian w kartach charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych (pojawia się podwójna klasyfikacja zgodna z w/w rozporządzeniem i dyrektywą 67/548/EWG lub/i dyrektywą 1999/45/WE)

Strategicznymi podmiotami będącymi producentami na terenie powiatu tarnogórskiego są zakłady: NITROERG Spółka Akcyjna 43-150 Bieruń, Plac Alfreda Nobla 1; Oddział 42-693 Krupski Młyn, ul. Zawadzkiego 1. Przedmiotem działalności spółki jest produkcja: materiałów wybuchowych, produkcja chemikaliów nieorganicznych, produkcja wyrobów chemicznych, produkcja urządzeń i maszyn, sprzedaż hurtowa wyrobów, działalność usługowa w zakresie instalowania, naprawy i konserwacji maszyn, towarowy transport drogowy pojazdami specjalistycznymi i uniwersalnymi, prowadzone są w dziedzinie prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie nauk chemicznych, prowadzenie składów materiałów wybuchowych pod ziemią i zakładach górniczych, unieszkodliwianie odpadów. Kontrolowane przedsiębiorstwo w systemie REACH pełni funkcję producenta, importera i dalszego użytkownika. Liczba wstępnych rejestracji przekazanych do ECHA- (Europejskiej Agencji Chemikaliów) podana przez przedsiębiorstwo wynosi 9 zarejestrowanych substancji – trójnitrorezorcyna, siarczan amonu (VI), azotan V potasu, azotan 2-etyloheksylowy, azydek ołowiu, nitrogliceryna (1,2,3 propanotriol), nitroglikol, siarczan VI potasu, azotan amonu.

Dokonano rejestracji właściwej dla 3 substancji: nitrogliceryny, nitroglikolu, azotanu 2-etyloheksylowego w ramach zawartego konsorcjum (data rejestracji 2010r.). Termin rejestracji właściwej azotanu amonu (31.05.2018 r). Zostały sporządzone raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych. Siarczan amonu, termin rejestracji właściwej przypada na 31.05.2018 r. Kwas siarkowy, kwas azotowy wyodrębniono w procesie denitracji kwasów odpadów po produkcji azotanów alkoholi i są zarejestrowane przez ich wytwórcę (ZA Tarnów).

Produkowany azotan 2-etyloheksylowy (nitrocet) eksportowany jest do krajów skandynawskich, Rosji i na Białoruś. Kontrolowany zakład jest importerem substancji: 4-azotan pentaetrylu (pentryt) ze Szwajcarii.

Pracodawca przekazuje na bieżąco informację Inspektorowi do Spraw Substancji Chemicznych o mieszaninie niebezpiecznej lub mieszaninie stwarzającej zagrożenie, wytwarzanej w zakładzie. Ostatnie zgłoszenie z 2012 r. dotyczyło materiałów wybuchowych amonowosaletrzanych i nitroestrowych oraz mieszanek nitrogliceryna/nitroglikol

Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. 42-610 Miasteczko Śląskie, ul. Hutnicza 17. Kontrolowane przedsiębiorstwo w systemie REACH pełni funkcję producenta i dalszego użytkownika. Przedsiębiorstwo jest producentem substancji w postaci własnej: cynk, spiek

cynkowo-ołowiowy półprodukt wyodrębniony w miejscu wytwarzania (nie wprowadzany do obrotu) - substancja UVCB, ołów, kadm, metal Dore (zawiera ok. 98 % srebra) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kamień miedziowy (zawiera ołów i miedź) półprodukt transportowany poza miejscem wytwarzania substancja UVCB, kwas siarkowy, gips, żużel granulowany- produkt substancja UVCB. Huta Cynku. Jest członkiem europejskich konsorcjów zapewniających aktualizację danych niezbędnych do przekazania do ECHA (Europejskiej Agencji Chemikaliów) W skład konsorcjum wchodzi: konsorcjum cynkowe (cynk, spiek, żużel, konsorcjum kadmowe (kadm), konsorcjum metali szlachetnych (metal Dore). Liczba rejestracji wstępnych wynosi 10, właściwych rejestracji przekazanych do ECHA (Europejskiej Agencji Chemikaliów) podana przez przedsiębiorstwo wynosi 9 (*stop ołowiowo-cynowy -termin rejestracji właściwej przypada na 2018 r.*). W grudniu 2012 r. przedsiębiorstwo dokonało uaktualnienia danych w Europejskiej Agencji Chemikaliów celem potwierdzenia, iż półprodukty spiek cynkowo – ołowiowy metal Dore, kamień miedziowy powstają w ściśle kontrolowanych warunkach.

Zostały sporządzone raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych.

W związku z wydarzeniami związanymi z zatruciami metanolem przeprowadzono 2 kontrole odnośnie spełnienia przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie ograniczeń produkcji, obrotu lub stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych lub stwarzających zagrożenie oraz wprowadzania do obrotu lub stosowania wyrobów zawierających takie substancje lub mieszaniny (Dz.U.2013. poz.180) i ustawy z dnia 25.02.2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2011 r. Nr 63 poz.322 z późn. zm.) w zakresie właściwej klasyfikacji, oznakowania oraz w odpowiednich przypadkach obecności zamknięcia utrudniającego otwarcie przez dzieci i wyczuwalnego dotykem ostrzeżenia, ze szczególnym uwzględnieniem produktów zawierających metanol do stosowania w okresie zimowym – płynów do spryskiwaczy. Kontrole zostały przeprowadzone w na stacjach paliw. W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, wprowadzane do obrotu mieszaniny zawierające metanol posiadały karty charakterystyki i oznakowanie zgodne z aktualnym stanem prawnym.

Na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowano 2 podmioty odpowiedzialne za pierwsze wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych, Przeprowadzono kontrolę w firmie: „Biotimex” S.C Maria Zając, Marek Kisiel w Krupskim Młynie ul. Zawadzkiego 9 będący producentem środków do dezynfekcji wanien do hydromasażu, wody basenowej oraz firma CST Sylwia Gorzółka, 42-600 Tarnowskie Góry, ul. Powstańców Śląskich 5/2, która jest dystrybutorem substancji podchlorynu sodu stosowanego jako zakupywanego bezpośrednio z Czech.

Kontrole wykazały, iż przedsiębiorcy prowadzą działalność zgodnie z ustawą o produktach biobójczych. Ponadto przeprowadzono 2 kontrole u dystrybutorów: Firma Handlowa Mueller Janoszka Alfred Mueller, Krzysztof Janoszka Spółka Jawna 42-672 Zbrosławice, ul. Wolności 100a Ogród Śląski Antoni Żurek 42-622 Świerklaniec, ul. Tarnogórska 75 w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż aktualne są numery pozwoleń wprowadzanych do obrotu produktów biobójczych. Przeznaczenie i rodzaj produktu biobójczego są zgodne z danymi figurującymi w pozwoleniu na obrót, substancje czynne

figuruje w załączniku II do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1451/2007 dla danej grupy produktów, do której należy oceniany produkt.

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się 2 podmioty: ZPUH „Centrochem” Kotula Sp. J. ul. Zagórska 159, Przedsiębiorstwo Obrotu Produktami Chemii i Metalurgii PROMECH ul. Zagórska 159, zajmujący się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 3. Przedsiębiorcy posiadają karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji sporządzone zgodnie z aktualnym stanem prawnym. Do każdej karty charakterystyki dołączone są scenariusze narażenia, sporządzone są raporty bezpieczeństwa.

W ramach współpracy z Urzędem Celnym – Port Lotniczy K-ce Pyrzowice w roku bieżącym wydano 13 opinii w sprawie spełnienia przez produkty wymagań bezpieczeństwa w zakresie przepisów prawnych dotyczących wprowadzania do obrotu substancji i mieszanin chemicznych dot. olejków do e-papierosów, opasek na komary zawierających w swym składzie olejek Citronella.

W ramach kontroli zakładów, w których występuje narażenie na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, zauważono, że pracodawcy nie prowadzą rejestru prac i pracowników narażonych na kontakt z w/w czynnikami. Pracodawcy zgłaszają informacje o stosowaniu w działalności substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do SPWIS w Katowicach.

W ramach nadzoru nad środkami zastępczymi prowadzona jest analiza danych dot. środków zastępczych oraz działania profilaktyczne.

2. Choroby zawodowe

W roku 2013 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 30 ocen narażenia zawodowego. W związku z podejrzeniem choroby zawodowej do PPIS w Bytomiu z prośbą o ocenę zwracały się jednostki orzecznicze oraz Inspektorzy Sanitarni z całego kraju. PPIS w Bytomiu wydał 14 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym 4 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej a 10 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające z poz. 26 - choroby zakaźne i ich następstwa.

W/w choroby były spowodowane pracą w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi (*Borrelia burgdorferi*).

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2012 i 2013

Numer choroby zawodowej i nazwa	2012r.	2013r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz. 1 – następstwo zatrucia tlenkiem węgla	0	1
poz.3-pylce płuc	1	0
poz. 4 - choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	1	0
poz. 20 - przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonania pracy	3	0
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	1	0
poz. 25 - choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	1	0
poz. 26 - choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	3	4
<i>Razem</i>	10	5

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie powiatu tarnogórskiego w porównaniu do roku 2012 zmniejszyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 10 na 5).

3. Działalność interwencyjna

W 2013 r. nie wpłynęły żadne wnioski o podjęcie interwencji na terenie powiatu tarnogórskiego.

Wnioski:

1. Warunki sanitarno – higieniczne w zakładach pracy na terenie nadzorowanym przez PPIS w Bytomiu ulegają poprawie. Zauważa się poprawę stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy poprzez odpowiednie wykorzystanie osiągnięć nauki i techniki. U pracodawców zauważalna jest większa świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy. Bardziej respektowane są przepisy prawne dotyczące warunków higieniczno-sanitarnych związanych z działalnością zakładu. Pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i preparaty chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy.
2. Liczba zakładów w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych.
3. Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych zauważalny jest spadek liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.
4. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008 r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. W chwili obecnej trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której termin uzależniony jest od tonażu (rejestracja obejmuje lata 2010-2018).
5. Przeprowadzone kontrole w zakresie wprowadzania i stosowania niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych wykazały, iż pracodawcy rzetelniej podchodzą do realizacji przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322 ze zm.), ale mimo to nadal stwierdza się uchybienia.
6. W ramach nadzoru nad środkami zastępczymi prowadzona jest analiza danych dot. środków zastępczych oraz działania profilaktyczne.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowana była na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (jedn. tekst: Dz. U. z 2011 r., Nr 212, poz. 1263 z późn. zm.) poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w realizowanych obiektach, takich jak szpitale, obiekty żywieniowo-żywnościowe, zakłady pracy, itp., a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkających i przebywających w ich sąsiedztwie. Uzgadnianie lub opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywieniowo-żywnościowe, usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne, w tym hotele, pensjonaty, obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, apteki, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej, itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarowice, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowiska w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu,
3. przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, zwanej dalej „decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach”,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 Powiat tarnogórski swoim zasięgiem obejmuje teren o powierzchni 64 252,71 ha, w tym miasto Tarnowskie Góry – 8 347 ha. Planem zagospodarowania przestrzennego objętych jest ok. 74 % powierzchni terenu powiatu tarnogórskiego, z czego 8 % stanowią miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uchwalone w 2013 roku.

Sekcja w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydała:

- 3 opinie (pozytywne) dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,

- 2 opinie sanitarne (pozytywne) dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 5 opinii sanitarnych dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko (w tym 3 odnośnie studium oraz 2 odnośnie planów).

Dla powiatu tarnogórskiego uzgodniono i zaopiniowano:

- projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radzionków wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasteczko Śląskie - dla obszaru sołectwa Bibiela,
- projekt zmiany studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasteczko Śląskie wraz z prognozą oddziaływania na środowisko - obszar w sąsiedztwie istniejącego składowiska odpadów niebezpiecznych Huty Cynku „Miasteczko Śląskie”,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru Miasta Miasteczko Śląskie – Sołectwo Bibiela,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Miasteczku Śląskim w rejonie istniejącego składowiska odpadów niebezpiecznych wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzanego dla obszaru całej gminy Tarnowskie Góry,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kalety,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Miasteczko Śląskie”,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w Miasteczku Śląskim w rejonie istniejącego składowiska odpadów niebezpiecznych,
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radzionków.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Sekcja Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zajęła 3 stanowiska dotyczące tego zagadnienia. Z gmin powiatu tarnogórskiego wpływały wnioski celem uzgodnienia tylko w przypadkach problematycznych od Burmistrza Miasta i Gminy Siewierz (dla inwestycji zlokalizowanej w Orzechu) oraz Wójta Gminy Świerklaniec dot.: budowy Orzechowskiego Centrum Rekreacji, przebudowy istniejącego

budynku mieszkalnego na centrum rekreacyjno-sportowe oraz dobudowy części hotelowo-restauracyjnej, zmiany sposobu użytkowania części budynku rekreacyjnego na cele prowadzenia działalności handlowo-gastronomicznej.

Ad. 3 Sekcja w ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydała:

- 43 opinie sanitarne, co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- 6 opinii sanitarnych przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (w tym 1 negatywną).

W 2013 r. nie wpłynął żaden wniosek o wydanie opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia oraz w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń i rozwiązań technicznych.

Podstawową grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły obiekty przemysłowe – 33 %. Pod względem ilościowym kolejną grupę stanowiły inwestycje związane z gospodarką odpadami, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje drogowe oraz inne. Tematyka pozostałych przedsięwzięć dotyczyła stacji paliw, inwestycji związanych z wytwarzaniem ciepła i energetyką oraz obiektów żywieniowo-żywnościowych.

Ad. 4 W roku 2013 uzgodnionych zostało 16 dokumentacji projektowych, natomiast w 2012 roku uzgodniono 34 projekty (co stanowi 52 % spadek wydanych opinii sanitarnych).

Największy procent wśród zaopiniowanych projektów stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 56 %, zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej – 25 % oraz obiekty ochrony zdrowia – 19 %.

Ad. 5W Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wydano 95 stanowisk odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów, w tym 88 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany oraz 7 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii, liczba stanowisk w porównaniu do roku 2012 r. utrzymała się na tym samym poziomie. Z wszystkich wpływających wniosków ok. 46 % stanowiły obiekty, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe dotyczyły zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów dopuszczonych do użytkowania największą grupę stanowią obiekty żywieniowo-żywnościowe – 44 %. Kolejną grupę stanowiły obiekty przemysłowe, obiekty ochrony zdrowia oraz zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej. Niewielki procent stanowiły obiekty handlowo-usługowe, sportu i rekreacji, stacje paliw, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową oraz inne. Wśród obiektów wymagających ponownego odbioru największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe (bary szybkiej obsługi, sklepy spożywcze), dodatkowo ponownego odbioru wymagały również: gabinet masażu, gabinet fizjoterapii oraz budynek socjalno-biurowy.

W 2013 r. pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 94 kontrole i wizji lokalnych inwestycji zlokalizowanych na terenie powiatu tarnogórskiego.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego wpłynęły dwie skargi mieszkańców powiatu tarnogórskiego dotyczące uciążliwości związanych z budową chłodni wraz z sortownią warzyw w miejscowości Kamieniec. Z uwagi, że przedstawiane w pismach problemy nie leżały w kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej zostały przekazane wg kompetencji rzeczowej i miejscowej do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Tarnowskich Górach.

Porównując rok 2013 i 2012 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy 6 % spadek.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, wystawy.

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół gimnazjalnych (klasy I-III) i klas V- VI szkół podstawowych.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2012/2013 program realizowany był w 20 szkołach. W roku szkolnym 2013/2014 chęć udziału w niniejszym programie wyraziło 24 szkół. Każda szkoła otrzymała materiały informacyjno-edukacyjne. Monitorowano właściwy przebieg i realizację działań programowych w placówkach nauczania i wychowania w wybranych szkołach. Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu i przesłano do WSSE Katowice.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. Cele i Zadania na rok 2013

Działania podjęte w 2013 roku w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy.

Celem głównym programu jest zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).

W związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Papierosa, Światowego Dnia Rzucenia Palenia Tytoniu, Projektu TOB 3 CIT podjęto następujące działania:

- Przeprowadzano spotkania koalicyjne w ramach projektu TOB 3 CIT raz na kwartał,

- Przeprowadzono narady w związku z obchodami Światowego Dnia Zdrowia i Światowego Dnia Rzucania Palenia
- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu natomiast dla dzieci przygotowano kolorowanie obrazków o tematyce antytytoniowej.
- W Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Radzionkowie pracownicy sekcji OZ przygotowali i zaprezentowali prezentacje multimedialne nt. szkodliwości palenia tytoniu oraz uczestniczyli w komisji konkursu plastycznego o tematyce antynikotynowej zorganizowanego dla wychowanków placówki, przeprowadzili wśród dziewcząt pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu.
- Wyemitowano spot edukacyjny pt. „Nie pal i nie pozwól aby inni palili przy tobie papierosy” na telebimie w Centrum Tarnowskich Gór przy Hali Targowej, (w okolicach obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia).
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób,
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach, Badania ankietowe przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej pt. "Czyste Powietrze wokół nas"

Celem programu jest:

- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń,
- wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy.

Program skierowany jest do dzieci 5 i 6 letnich uczęszczających do przedszkoli, ich rodziców i opiekunów. W roku szkolnym 2012/2013 zgodnie z wytycznymi program realizowało 31 przedszkoli z powiatu tarnogórskiego, natomiast w roku szkolnym 2013/2014 do programu zaproszono 2 nowe przedszkola. Łącznie program realizują 33 przedszkola z powiatu tarnogórskiego.

Dla należytej realizacji programu: przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla nowych przedszkolnych koordynatorów programu, dodatkowo przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w przedszkolach, które nie uczestniczyły w szkoleniu, przeprowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych, włączono się do współorganizacji festiwalu przedszkolnej piosenki o zdrowiu „Przedszkolaki super śpiewacy”, monitorowano właściwy przebieg i realizację działań programowych w placówkach przedszkolnych, sporządzono sprawozdanie z realizacji programu i przesłano do WSSE Katowice.

Program jest chętnie w ciekawy sposób realizowany przez placówki przedszkolne.

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych „Nie pal przy mnie, proszę”

Celem programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy.

Cele szczegółowe to:

- uporządkowanie i poszerzenie informacji na temat zdrowia,
- kształtowanie u dzieci postaw odpowiedzialności za własne zdrowie,
- uświadomienie dzieciom, że palenie tytoniu jest szkodliwe dla zdrowia,
- uwrażliwienie dzieci na szkodliwe oddziaływanie dymu papierosowego związane z biernym paleniem,
- wykształcenie u dzieci umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą.

Program skierowany jest dla uczniów I-III szkół podstawowych. W roku szkolnym 2012/2013 program realizowało 6 szkół podstawowych, natomiast w roku szkolnym 2013/2014 do programu przystąpiło 13 nowych szkół. Łącznie program realizuje 19 szkół podstawowych.

Zasadnicze działania – przygotowanie i przeprowadzenie szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu, dystrybucja materiałów edukacyjnych, czuwanie nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, sporządzenie sprawozdania z realizacji programu i przesłanie do WSSE Katowice.

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów klas starszych szkół podstawowych i gimnazjum „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program skierowany jest dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i uczniów gimnazjum. W roku szkolnym 2012/2013 był realizowany w 7 szkołach gimnazjalnych i podstawowych. W roku szkolnym 2013/2014 do jego realizacji przystąpiło kolejnych 16 szkół gimnazjalnych i podstawowych.

Celem głównym programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów starszych klas szkół podstawowych i gimnazjum.

Cele szczegółowe:

- integracja grup, wyróżnienie liderów, uzasadnienie i wzmocnienie postaw zobowiązujących do nie palenia.
- ukazanie funkcjonowania ludzkiego organizmu i jego potrzeb, a przede wszystkim konieczność odpowiedniego odżywiania i korzyści czystego powietrza,
- przekazanie wiadomości o zachowaniach asertywnych, uczenie się rozpoznawania swych zachowań oraz uświadomienie mechanizmów nacisku grupowego wraz z nauczeniem się sposobów odmowy,
- uczenie rozpoznawania odczuć przeżywanych w sytuacjach trudnych, uświadomienie mechanizmów konfliktu, jak również uczenie umiejętności radzenia sobie z problemami,
- uczenie umocnienia poczucia własnej wartości w zbudowaniu pozytywnego myślenia o sobie i kształtowania ważnych umiejętności w kontaktach z ludźmi.

Zasadnicze działania sprowadzały się do przeprowadzenia szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu, dystrybucji materiałów edukacyjnych, czuwania nad właściwym

przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, sporządzenie sprawozdania z realizacji programu i przesłanie do WSSE Katowice.

Profilaktyka HIV/AIDS

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji programu to:

- Przeprowadzono 5 porad w placówkach opieki zdrowotnej w związku z kampanią profilaktyki HIV/AIDS oraz dostarczono materiały oświatowo-edukacyjne.
- Przekazano do mediów informację na temat Światowego Dnia AIDS –notka prasowa.
- Wspólnie z Oddziałem Rejonowym PCK Bytom zorganizowano konkurs na najciekawszy plakat, nt. Ryzykowne zachowania HIV i AIDS oraz konferencje dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w Sali Sesyjnej UM Bytom, nt. profilaktyki HIV/AIDS na której wręczono laureatom nagrody.
- Uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2013 r.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość? w ramach „Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych”- współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

Zasadnicze działania: przedstawienie oferty programowej szkołom, sporządzenie wykazu szkół które chcą realizować program. Do programu przystąpiło 5 szkół ponadgimnazjalnych.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Podstępne WZW

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi

Program był realizowany w roku szkolnym 2012/2013 w powiecie tarnogórskim, w 7 szkołach ponadgimnazjalnych w klasach II, natomiast roku 2013/2014 do programu przystąpiły 4 nowe szkoły. Jedna szkoła zrezygnowała z realizacji w roku szkolnym 2013/2014. Łącznie program jest realizowany w 10 szkołach.

Zasadnicze działania to przedstawienie oferty programowej wybranym szkołom, przekazanie informacji o szkoleniu dla koordynatorów programu oraz udział pracowników Sekcji OZ w szkoleniu zorganizowanym przez WSSE Katowice. Przeprowadzenie narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu, dostarczenie materiałów i ankiet do szkół, gdzie realizowany jest program. Przesłanie informacji oraz zachęcanie koordynatorów do udziału w II Olimpiadzie wiedzy nt. profilaktyki WZW B i C , ph. „Podstępne WZW”. Czuwanie nad właściwym przebiegiem realizacji działań

programowych w placówkach nauczania i wychowania., sporządzenie sprawozdania z realizacji programu i przesłanie do WSSE Katowice

Wybierz życie - pierwszy krok

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna)
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym
- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne

Zasadnicze działania: Przedstawienie oferty programowej dyrektorom szkół w województwie oraz uzyskanie ich zgody na realizację programu. Przygotowanie szkolenia dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu. Przeprowadzenie narad dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu. Dystrybucja materiałów edukacyjnych.

Czuwanie nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania, sporządzenie sprawozdania z realizacji do WSSE Katowice.

Program był realizowany w siedmiu szkołach ponadgimnazjalnych.

Profilaktyka chorób nowotworowych

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań

Cele szczegółowe

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgania porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

Zasadnicze działania: Przedstawienie oferty programowej dyrektorom szkół w województwie oraz uzyskanie ich zgody na realizację programu. Przeprowadzenie narad dot. inauguracji programu w szkołach, wspieranie szkół w realizacji działań oraz sporządzenie i przesłanie sprawozdania z realizacji programu do WSSE Katowice.

Program był realizowany w 2 szkołach ponadgimnazjalnych.

W roku 2013/2014 nie przewidziano jego realizacji w poprzedniej formie.

Żywnienie na wagę zdrowia

Cel programu to głównie:

- wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej,
- poprawa jakości żywienia dzieci i młodzieży w żłobkach, przedszkolach i szkołach,
- podniesienie świadomości rodziców w kwestii „Odżywianie dzieci i ich aktywność fizyczna, a pozytywne skutki zdrowotne w przyszłości”.

Zasadnicze działania obejmowały:

- przeprowadzenie narady z pracownikami sekcji HŻŻ i PU na której omówiono i określono podział zadań dot. organizacji szkolenia
- zaproszenie placówek do realizacji programu w roku szkolnym 2012/13
- zorganizowano i przeprowadzono szkolenie programu połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych. (uczestniczyły 3 placówki).
- przeprowadzono 1 naradę połączoną z wdrożeniem programu w placówce, która nie mogła uczestniczyć w szkoleniu.

Do programu przystąpiły łącznie 4 placówki.

Interwencje i akcje nieprogramowe które realizowano w 2013 r. to:

Akcja edukacyjna pt. „Brązowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzenie 15 porad, z właścicielami ośrodków nad zalewem Nakło-Chechło w ośrodkach gdzie odbywały się półkolonie i na basenach gdzie wyeksponowano plakaty „Brązowo, ale czy zdrowo”,
- nawiązanie współpracy z Górnośląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakatowanie kolejki wąskotorowej na trasie Nakło-Chechło

Zalew Nakło -Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w Powiecie Tarnogórskim. W czasie weekendów odpoczywa tam 60-70 tys.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia

Hasło – „Zdrowe bicie serca

Zasadnicze działania:

- Wysłanie informacji do lokalnych mediów w sprawie obchodów i hasła tegorocznego Światowego Dnia Zdrowia,
- Zorganizowano w ramach Śląskiej Wiosny ze Zdrowiem akcje profilaktyczne w Parku Wodnym Tarnowskie Góry i Hala Tarnowskie Góry.
- Opracowano i przesłano do wszystkich przedszkoli które realizują program edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas” regulaminu konkursu Festiwalu Przedszkolnej piosenki o zdrowiu pt. „Przedszkolacy super śpiewacy”.

- Zorganizowano II Przegląd teatralny pt. Szlachetne Zdrowie. Opracowano regulamin, rozesłano go do wszystkich gimnazjów z terenu PSSE Bytom, pozyskano nagrody.

Akcja Szkoła Czystych Rąk

Cel -podniesienie poziomu wiedzy wśród dzieci przedszkolnych na temat zdrowego stylu życia poprzez promowanie właściwych nawyków higienicznych polegających na przestrzeganiu reguł higieny rąk w powiązaniu z prewencją zakażeń grypy.

Zasadnicze działania

- zaproszenie wybranych przedszkoli do udziału w akcji.
- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli w tym regulaminu konkursu plastycznego pt. „Każdy przedszkolak powie, że czyste ręce to zdrowie” nawiązującego do tematyki akcji.
- czuwanie nad właściwym przebiegiem realizacji akcji w przedszkolach
- dostarczenie certyfikatów przedszkolom biorącym udział w akcji.

W akcji udział wzięły 4 przedszkola

Akcja Metanol

Cel - zapobieganie zatruciu alkoholem metylowym

Zasadnicze działania:

Przesłanie informacji do Urzędu Miast i Gmin szpitali, komend policji aby zamieścili informacje na swoich stronach internetowych.

Urząd Miejski w Tarnowskich Górach wydrukował materiały w formacie A-3 i dzięki temu była możliwość ich wyeksponowania w widocznym miejscu w obiektach: Międzygminnym Związku Komunikacji Pasażerskiej Tarnowskie Góry MOPS Tarnowskie Góry, Tarnogórskim Ośrodku Terapii Uzależnień i Pomocy Psychologicznej Tarnowskie Góry.

Kampania. Znamie znam je!

Cel - Budowanie świadomości nt. czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży. Upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry

Zasadnicze działania:

- zaproszenie do programu i na szkolenie szkolnych koordynatorów,
- przeprowadzenie narad dot. inauguracji akcji w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych

Do akcji zgłosiło się 10 placówek

Wakacje bez nałogów

Cel - promowanie zdrowego stylu życia bez nałogów.

Zasadnicze działania:

Nawiązanie współpracy z Świetlicą Środowiskową Przystań w Kaletach. Zorganizowano w czasie trwania półkolonii, warsztaty, gry i zabawy dla dzieci z zakresu zdrowego odżywiania i profilaktyki antytytoniowej połączone z rajdem rowerowym.

Organizacja warsztatów dla osób zajmujących się żywieniem w placówkach oświatowych

Cel: propagowanie zasad zdrowego odżywiania.

Grupa docelowa: osoby zajmujące się żywieniem w placówkach oświatowych.

Zasadnicze działania - ustalanie z partnerem terminu warsztatów, wysłanie zaproszeń do placówek oświatowych z informacją o warsztatach.

Partnerem i współorganizatorem była firma Unilever Foodsolution.

W warsztatach uczestniczyło z powiatu tarnogórskiego 8 osób z 6 placówek.

Dzięki współpracy z Radną Sejmiku Śląskiego Barbarą Dziuk odbyły się następujące akcje
Wiosna ze Zdrowiem i Śląski Festiwal Zdrowia połączony z przemarszem różowej wstążeczki

Cel: to propagowanie zdrowego stylu życia

Grupa docelowa: ogół społeczeństwa

Honorowy Patronat nad przedsięwzięciem objął Marszałek Województwa Śląskiego.

Zasadnicze działania obejmowały:

- Współpraca z Radną Sejmiku Śląskiego –Barbarą Dziuk podczas akcji profilaktycznych
- Pracownicy sekcji Oświaty Zdrowotnej zorganizowali w Parku Wodnym Tarnowskie Góry, CH Hala Tarnowskie Góry i Tarnogórskim Centrum Kultury Tarnowskie Góry punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi z zakresu profilaktyki uzależnień oraz przeprowadzili pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Zainteresowane osoby mogły skorzystać z porad lekarskich i badań. Dla najmłodszych przygotowano kącik rysunkowy -kolorowania obrazków.
- uzyskanie zgody na wypuszczenie balonów na Rynku Tarnowskie Góry
- uczestnictwo we mszy św. w Tarnowskich Górach połączonej z przemarszem i wypuszczeniem balonów do nieba na znak solidarności z chorymi na nowotwory na Rynku w Tarnowskich Górach
- Zorganizowanie rozstrzygnięcia konkursu plastycznego „Z Bolkiem i Lolkiem dbam o zdrowie i ekologię” którego partnerem był m.in. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu. Celem konkursu było uświadomienie dzieciom jak ważne jest dbanie o środowisko naturalne oraz zdrowy tryb życia. Na konkurs wpłynęło ogółem 700 prac.

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Bytomiu dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom włączyli się także w akcje organizowane przez PCK „**Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy**”, „**Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK** ” i **Wampiriadę**

W powiecie tarnogórskim, w roku 2013 przeprowadzono 22 wizytacje pracy w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 54 narady dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Wnioski:

Największą trudnością w realizacji programów i akcji jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych. Mimo to należy stwierdzić, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć czy programów była zadowalająca. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami w celu pozyskania materiałów, gadżetów i nagród. Władze Miast i Gmin chętnie włączali się w akcje profilaktyczne i w miarę swoich możliwości wspierali gadżetami i nagrodami konkursy organizowane przez PPIS w Bytomiu. Chętnie zamieszczali na stronach internetowych informacje w formie elektronicznej oraz pomagali przy organizacji akcji profilaktycznych.

W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym.

X. Działalność laboratoryjna

1. W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń. Czwarta z sekcji - Sekcja Przygotowania Podłoż przygotowuje podłoża hodowlane dla potrzeb wszystkich Sekcji wykonujących badania mikrobiologiczne i bakteriologiczne.

a) Sekcja Badań Wody w 2013 roku przeprowadziła badania :

- wody wodociągowej i przeznaczonej do spożycia : przebadano 388 próbek
- wody z basenów kąpielowych : przebadano 222 próbek
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 155 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 61 poz. 417 zmiana z dnia 20 kwietnia 2010r Dz. U. nr 72 poz. 466). Oznaczone były: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, żelazo, mangan, utlenialność, wapń, magnez, fosforany, twardość ogólna. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W basenach badano liczbę gronkowców koagulazo-dodatnich, bakterie *Escherichia coli*, ogólną liczbę mikroorganizmów.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano znaczny wzrost w ilości przeprowadzonych badań wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia i wody z basenów kąpielowych.

b) Sekcja Badań Żywności w 2013 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach **urzędowej** kontroli zgodnie z rocznym planem poboru próbek na 2013 rok z terenu powiatu tarnogórskiego mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – 73 próbki, głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, a dodatkowo w pewnych grupach produktów w kierunku *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*. Kwestionowano 2 próbki ciastek za nadmierną liczbę przypuszczalnych *Bacillus cereus*.

Sensorycznie przebadano 9 próbek w tym kwestionowano 2 próbki wyrobów czekoladowych.

Fizykochemicznie zbadano 52 próbek w tym 6 próbek mięsa i ryb w kierunku zanieczyszczeń dodatkowych (azotany i azotyny), 21 próbek w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych –badano próbki przetworów zbożowych, orzechów, przypraw,

kawy i herbaty. Ponadto zbadano 19 próbek sanitarnych w kierunku szkodników zbożowo-mącznych w tym 4 zdyskwalifikowano.

W roku 2013 **monitoringiem** mikrobiologicznym objęte były następujące grupy produktów:

przetwory mleczne nie fermentowane, sery dojrzewające i ich analogi, lody, ciastka, środki spożywcze uzupełniające obejmujące produkty zbożowe przetworzone i inne środki spożywcze dla niemowląt i małych dzieci.

Monitoringiem fizykochemicznym objęto:

- warzywa: różne rodzaje sałaty, szpinak - świeży i mrożony, rzodkiewkę i buraki - badanie w kierunku azotanów (monitoring i kontrola urzędowa)
- suplementy diety – w kierunku znakowania
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – w kierunku znakowania

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek *Salmonella* i *Shigella*
- badania parazytologiczne
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń

W roku 2013 w sekcji wykonano:

- 2636 badania u 928 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby
- 51 badań u 34 osób, które były zakażone poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi
- 12 badań u 9 osób u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych
- 21 badania u osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu
- 43 badań osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną
- 81 badań dla osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco zmniejszyła się liczba badań osób, które były zakażone poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi.